

Ještě k Mezinárodním auditorským standardům

O přechodu z používání českých auditorských směrnic, vydávaných Komorou auditorů ČR, na Mezinárodní auditorské standardy, jakož i o důvodech pro toto rozhodnutí bylo v poslední době řečeno i napsáno mnohé. Nicméně stále ještě existují témata, možná poněkud banální, o kterých je možné i vhodné se alespoň ve stručnosti zmínit.

Jedním z těchto témat je otázka řádného seznámení se se všemi požadavky Mezinárodních auditorských standardů, pochopení jejich filozofie a přijetí opatření, která u každého auditora povedou k jejich správné aplikaci. Přestože české auditorské směrnice vycházejí principiálně z Mezinárodních auditorských standardů, nelze je s nimi mechanicky ztotožňovat.

Každý auditor, který neměl prozatím důvod s Mezinárodními auditorními standardy pracovat, by jejich prostudování měl věnovat maximální pozornost, a to bez zbytečného odkladu. Pro toto doporučení platí minimálně dva důvody. Každý z nás se může dostat do situace, kdy bude nucen aplikovat Mezinárodní auditorské standardy daleko dříve, než u příležitosti ověření roční účetní závěrky za rok 2005. Nebylo by proto dobré se studiem těchto nových auditorských předpisů otálet. Rovněž platí, a to nepochybně, že každý auditor bude vyžadovat znalost Mezinárodních auditorských standardů i od svých asistentů. Je proto jeho povinností se s Mezinárodními auditorními standardy seznámit nejen sám, ale zajistit i řádné proškolení svých asistentů. V opačném případě by mohl jen obtížně sestavit plán auditu, instruovat své asistenty o žádoucím postupu a jejich činnost řádně kontrolovat. Druhým důvodem, proč studium Mezinárodních auditorských standardů neodkládat, je příprava na školení,

lení, která budou na toto téma organizována Komorou auditorů. Aby tato školení mohla být prioritně zaměřena na praktickou aplikaci Mezinárodních auditorských standardů, je předchozí znalost textů Mezinárodních auditorských standardů ze strany účastníků školení nutnou podmínkou.

Na aplikaci Mezinárodních auditorských standardů se bude muset každý auditor připravit i interně. Každý z nás používá při provádění auditorské činnosti a při jejím dokumentování různé pracovní formuláře, zachycující věcnou i formální stránku auditu. Revize těchto pracovních dokumentů z hlediska Mezinárodních auditorských standardů včetně případných odvolávek na ně bude pravděpodobně potřebná u mnoha auditorů.

Pokud jsem se zmínil o nutnosti řádného vyškolení těch auditorů a jejich asistentů, kteří doposud s Mezinárodními auditorními standardy nepracovali, bylo by chybou zapomínat na ty orgány Komory auditorů, které mají být auditorům buď nápomocny po stránce metodické, nebo naopak práci auditorů kontrolovat, v horším případě dokonce postihovat. Členové těchto orgánů, které tvoří z části pracovníci úřadu Komory auditorů, z části pak volení členové, by měli být ve znalosti Mezinárodních auditorských standardů vyškoleni přednostně. To by mělo být jedním z prioritních úkolů vedení Komory auditorů i dotčených volených orgánů v nejbližším období.

Hovoříme-li o praktické aplikaci Mezinárodních auditorských standardů, neměli bychom zapomínat ani na ty, kterých se naše auditorská činnost týká zejména, totiž na naše klienty. Ne každý z nich sleduje život Komory auditorů ČR a změny, ke kterým uvnitř auditorské profese dochází. Jelikož budeme ve smluvních vztazích odkazovat na aplikaci

Ing. Petr Šrámek
předseda výboru
pro auditorské směrnice
KA ČR

OBSAH

AKTUALITY2
DSIKUSNÍ OKÉNKO
K novému manuálu auditora.....3
VZDĚLÁVÁNÍ.....4
VÝBORY A KOMISE
INFORMUJÍ4
NA POMOC AUDITORŮM
Přezkoumání hospodaření
po účinnosti zák. č. 420/2004 Sb.
Ing. Zdeňka Drápalová.....6
Zvýšení kvality auditorské práce
pomocí vhodně zvolených
softwarových produktů (2. část)
Doc. Ing. Vladimír Králíček, CSc.8
RÁMCOVÉ SMLOUVY
K rámcové pojistné smlouvě
na rok 2004 - 2005
Ing. Tomáš Brumovský12
Nová zvýhodněná nabídka ASPI
pro členy komory auditorů.....12
DISKUSE
Podíl pohledávek a závazků
na rozpočtu územního
samosprávného celku
Ing. Zdeněk Nejezchleb.....13
ZE ZAHRANIČÍ
Evropský kongres účetních malých
a středních podniků
Prof. Ing. L. Müllerová, CSc......17
Uplatnění IAS 39 v rámci EU
Ing. Roman Sedlák.....19
XBRL - elektronický jazyk
pro finanční výkaznictví
Ing. Roman Sedlák.....21
OKÉNKO IAS/IFRS
IAS 12 - Daně ze zisku
Prof. Ing. L. Müllerová, CSc.79-86

e - příloha Auditor č. 9/2004

OBSAH

- Povinnost podpisového záznamu u některých účetních záznamů
- Uplatnění paušálních výdajů u poplatníka, který vede účetnictví
- Uplatňování DPH při prodeji zboží v ČR osobou, která v tuzemsku nemá sídlo, místo podnikání ani provozovnu
- Uplatňování DPH u činnosti souvisejících s pojišťovacími a zajišťovacími činnostmi
- O povinnosti vést účetnictví
- Chyby a omyly v účetnictví
- Zaznamenali jsme

Mezinárodních auditorských standardů, a to nutně musíme, bylo by seriózním postupem své klienty ve vhodný okamžik o této změně informovat, vysvětlit jim důvody této změny a v neposlední řadě informovat každého klienta o vyšší náročnosti

kladené Mezinárodními auditorskými standardy na práci auditora, tedy i na součinnost klienta s auditorem.

Závěrem chci vyjádřit přesvědčení, že aplikace Mezinárodních auditorských standardů v činnosti českých auditorů přispěje k dalšímu

zkvalitnění naší práce, zvýší prestiž a konkurenceschopnost českého auditu a umožní další rozvoj profese.

Ing. Petr Šrámek
předseda výboru
pro auditorské směrnice

aktuality

Ze zasedání rady KA ČR

Listopad 2004

Rada na svém posledním předvolebním zasedání 1. listopadu projednala rozpracované úkoly a uložila předsedům výborů připravit za pomoci referentů úřadu soupis nedokončených prací a předat je nově zvolené radě. S ohledem na nutnost průběžně zajišťovat řadu aktivit, jako např. auditorské zkoušky, vzdělávání, posuzování došlých žádostí o zápis do seznamu auditorů atp. rada rozhodla, že výbory budou pracovat ve stávajícím složení do doby, než nově zvolená rada ustaví, resp. potvrdí výbory a jejich složení na příští funkční období.

Rada dále schválila návrh na vyškrtnutí asistentů auditora pro nedoložení pracovního poměru u auditorské společnosti nebo auditora, pokračovala v projednávání organizace auditorských zkoušek ve spolupráci s Institutem Svazu účetních, projednala návrhy na obsazení pracovních komisí sněmu, pověřila prezidium projednáním připomínek

auditorů k dokumentům pro sněm, pokud nějaké dojdou, projednala záležitosti úřadu a schválila výplatu pololetních odměn. Na závěr se prezident ing. Kříž rozloučil se členy rady a poděkoval za spolupráci.

Ing. Eva Rokosová, MBA
Úřad KA ČR

Vláda schválila plán ministerstva financí na zlepšení účetnictví a auditu v ČR

Vláda ČR přijala 20. října 2004 usnesení týkající se zvýšení důvěryhodnosti účetnictví a auditu v České republice. Čtrnáct členů vlády (ze čtrnácti přítomných) schválilo postup k odstranění nedostatků uvedených ve Zprávě Světové banky o dodržování standardů a souboru předpisů v ČR v oblasti účetnictví a auditu (zkráceně „akční plán“). Akční plán vypracovalo ministerstvo financí.

Vláda pověřila příslušné ministry, aby zajistili plnění úkolů obsažených v akčním plánu (ministerstvo

financí a ministerstvo spravedlnosti), příp. zajistili potřebnou součinnost (ministerstvo průmyslu a obchodu, ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy). Na rozpracování akčního plánu by se ale měly podílet i další instituce.

Kompletní text schválené verze akčního plánu by měl být k dispozici na internetových stránkách ministerstva financí (www.mfcr.cz).

-jd-

Firma IB Grant Thornton Audit podala trestní oznámení na neznámého pachatele

Jednatel společnosti IB Grant Thornton Audit, ing. Michal Kováč, informoval Komoru auditorů ČR dopisem ze dne 15. 9. 2004 o tom, že společnost podala trestní oznámení na neznámého pachatele, který vystavuje daňové doklady (možná i vydává zprávy nebo deklaruje poskytnutí služeb) jménem auditorské společnosti IB Grant Thornton Audit s.r.o. Praha.

-av-

Oprava

V čísle 8/2004 časopisu Auditor byly na čtvrté straně u tabulek s názvem Auditori OSVČ dle výše pohyblivého příspěvku a Auditorské společnosti dle výše pohyblivého příspěvku při technickém zpracování nedopatřením zaměněny v posledním řádku celkové součty příspěvků, za což se omlouváme. Obě tabulky uvádíme proto znovu ve správném znění.

-av-

Auditori OSVČ dle výše pohyblivého příspěvku v roce 2004 (podle skutečnosti dosažené v roce 2003)

Výše příspěvku v Kč	Počet auditorů	Podíl (zaokr.)	Celkem v Kč
10 001 - 20 000	9	1 %	121 281
5 001 - 10 000	50	8 %	331 217
2 001 - 5 000	180	29 %	537 886
1 001 - 2 000	129	21 %	192 282
201 - 1 000	140	22 %	82 280
0 - 200	70	11 %	2 393
vyúčt. nedodalo a neuhradilo	47	8 %	0
CELKEM	625	100 %	1 267 339

Auditorské společnosti dle výše pohyblivého příspěvku v roce 2004 (podle skutečnosti dosažené v roce 2003)

Výše příspěvku v Kč	Počet spol.	Podíl (zaokr.)	Celkem v Kč
nad 40 000	22	7 %	7 327 181
20 001 - 40 000	30	9 %	798 489
10 001 - 20 000	63	19 %	896 835
5 001 - 10 000	75	23 %	540 566
2 001 - 5 000	80	25 %	283 699
201 - 2 000	30	9 %	36 983
0 - 200	23	7 %	220
vyúčt. nedodalo a neuhradilo	4	1 %	0
CELKEM	327	100 %	9 833 973

Termíny auditorských zkoušek na 1. pololetí roku 2005

Termíny auditorských zkoušek na 1. pololetí roku 2005		
Č.	Zkouška	I. pololetí
1	makroekonomie – mikroekonomie	23. 4. 2005
2	finanční účetnictví	21. 5. 2005
3	konsolidace a podnikové kombinace	22. 1. 2005
4	zdanění	19. 2. 2005
5	právo v podnikání	5. 2. 2005
6	podnikové finance	5. 3. 2005
7	informační technologie, statistika	19. 3. 2005
8	auditing	9. 4. 2005
9	Manažerské účetnictví	7. 5. 2005
10	ústní zkouška	28. – 29. 6. 2005

Písemné zkoušky se konají v nové budově Vysoké školy ekonomické v Praze, v posluchárně A (v přízemí), nám. W. Churchilla 4, Praha 3 od 9:00 hod. (prezence od 8:30 hod.). Případné změny termínů nebo místa konání zkoušek budou předem oznámeny písemnou formou.

Termíny písemných zkoušek pořádaných ve spolupráci se Svazem účetních: 13. – 17. 6. 2005

Zkoušky se konají v Národním domě na Smíchově

Šárka Budilová

referát pro auditorské zkoušky

K výpočtu pohyblivého příspěvku

Komora auditorů obdržela dotaz k výpočtu výše pohyblivého příspěvku od auditorské společnosti, která uplatňuje jako účetní období hospodářský rok. K tomuto dotazu zveřejňujeme následující informaci.

Základem pro výpočet pohyblivého příspěvku jsou dle Příspěvkového řádu Komory auditorů ČR pří-

jmy (tržby) bez DPH dosažené v předcházejícím roce za auditorské služby konané na území České republiky.

Auditoři a auditorské společnosti, které uplatňují jako účetní období hospodářský rok, vypočítávají pohyblivé příspěvky z příjmů (tržeb) předcházejícího kalendářního roku z účetnictví.

Ing. Tomáš Brumovský
předseda Výboru
pro otázky profese a etiku

diskusní okénko

Rada komory rozhodla zařadit do plánu práce na příští rok přípravu nového manuálu auditora. K tomuto tématu se nám objevily dva příspěvky, které zveřejňujeme a současně vyzýváme další kolegy, aby se o své další náměty a nápady k připravovanému manuálu auditora podělili s ostatními.

V tomto čísle uveřejňujeme informaci o v pořadí již druhém softwarovém produktu, který mohou auditoři při své práci používat. Nelze ale vyloučit, že existují i další produkty, které by mohly být pro naši práci užitečné. Pokud víte o takových produktech, pokud máte dobré a nebo i špatné zkušenosti, napište nám. Příspěvek může být i delší, tj. ve stejném roz-

sahu jako je příspěvek o produktu IDEA. Za příspěvek, pokud je přijat, náleží autorovi standardní honorář.

Pište, faxujte, mailujte, okénko je tu pro vás.

Marie Kučerová

kucerova_marie@centrum.cz

Názory a připomínky posílejte pod značkou „Diskusní okénko auditora“ písemně na adresu Komora auditorů ČR, Opletalova 55, 110 00 Praha 1, faxem na 224 211 905 nebo e-mailem na adresu kacr@kacr.cz.

K novému manuálu auditora

Dovolte mi, abych reagoval na příspěvek v časopisu Auditor č. 7/2004, který se týkal manuálu pro auditory. Jsem toho názoru, že by manuál měl být vydán s tím, že za vhodnější považuji z hlediska nákladů elektronickou podobu. Jsem dále toho názoru, že by měl být auditorům poskytnut zdarma, za předpokladu, že o něj projeví zájem.

Manuál by se měl týkat podnikatelských subjektů, případně obcí.

V ostatních navržených oblastech (finanční instituce, příspěvkové organizace) dle mých znalostí nepůsobí hodně auditorů. Snad by stála za úvahu oblast bytového hospodářství.

Problematika mne zajímá. Bude-li zájem, rád bych se podílel, bude-li o vytvoření manuálu rozhodnuto, na jeho tvorbě.

Ing. Václav Khyn
auditor, č. osv. 451

Podle mého by se nemělo v novém manuálu zapomenout také na:

- prohlášení účetní jednotky k účetní závěrce,
- prohlášení účetní jednotky ke zprávě o vztazích,
- zápis o převzetí a předání výroku auditora,
- plán auditu,
- stálou složku.

Ing. Karel Novák
auditor, č. osv. 1381

V tomto čísle časopisu Auditor naleznete celkovou nabídku vzdělávacích akcí na 1. pololetí 2005. (Z letošních akcí zveřejňujeme již jen prosincovou nabídku – vzhledem k datu expedice tohoto čísla.)

Naší snahou bylo, abyste si již v průběhu prosince mohli vybrat téma, které vás zajímá a udělali si příslušný záznam v diáři. Sestavení nabídky na 1. pololetí 2005 nebylo (i vzhledem k redakční uzávěrce 1. 11. 2004) jednoduché.

Přihlíželi jsme, resp. odhadovali vývoj dalšího kola „legislativní smršťi“, kterou lze očekávat závěrem letošního roku, aniž by se někdo ze zákonodárců zamýšlel nad tím, že tyto právní předpisy se také musí realizovat. A auditor je zpravidla tou osobou, o které se předpokládá, že „musí všechno vědět“...

Namátkou lze např. jmenovat poslední případy legislativních snah o zvýšení hranice pro vedení daňové evidence na 15 mil. Kč, zrušení retroaktivity pro zařazení vybraného majetku do 6. odpisové skupiny dle novely ZDP platné od 1. 1. 2004 atd. Věříme, že se nám podařilo zajistit vše, co jsme k okamžiku uzávěrky znali a věděli.

Z budoucích povinností neradi upozorňujeme na vyplnění formuláře pro KPV za rok 2004; formulář si lze stáhnout z internetových stránek KA ČR. Popř. si můžete telefonicky ověřit, že již máte „vše splněné“ a není nutno „úřadovat“.

Pokud jde o „staré hříšníky“, kteří dlouhodobě neplní svoji povinnost KPV, Rada KA ČR na svém zasedání 4. - 5.10.2004 rozhodla o předání jmenovitého seznamu kárné komisi

s doporučením, aby se těmito případy zabývala - včetně systému sankcí. Statistika neplnění povinnosti KPV je uvedena v materiálech na sněm, konkrétně ve Zprávě Komory auditorů ČR za období 11/2003 - 10/2004.

Uvítáme i vaše pochopení v souvislosti s přednostním využíváním elektronické pošty – pozvánky na semináře, korespondence ap. Činíme tak z důvodu úspor a větší dosažitelnosti aktuálních informací pro vás, čemuž Česká pošta nemůže konkurovat.

Věříme, že si z naší nabídky vyberete, a těšíme se na setkání na některém z příštích seminářů.

Ing. Jiří Vrba

předseda výboru pro kontinuální vzdělávání

výbory a komise informují

VÝBOR PRO AUDITORSKÉ ZKOUŠKY

Hlavními body programu zasedání výboru pro auditorské zkoušky, konaného 20. října 2004, bylo:

- projednání nové organizace dílčích písemných zkoušek na KA ČR. Rada KA ČR vzala na vědomí záměr společného konání písemných zkoušek se Svazem účetních a odsouhlasila, že dílčí písemné auditorské zkoušky v roce 2005 proběhnou ve třech termínech:
 - a) od ledna do května 2005 (dle současného systému),
 - b) od 13. – 17. června 2005 – ve spolupráci s SÚ,
 - c) v prosinci 2005 ve spolupráci s SÚ;
- ústní auditorské zkoušky proběhnou na KA ČR v červnu a prosinci;
- projednání návrhu novely vyhlášky č. 467/2000 Sb., kterou se vydává auditorský zkušební řád:
 - a) návrh na zvýšení bodového hodnocení pro vykonání písemné zkoušky ze současných 50 na 60 bodů,
 - b) úprava poplatků za písemné a ústní zkoušky, a to buď zvýšením částky za písemné zkoušky z 800 Kč na 960 Kč a ústní z 4500 Kč na 5000 Kč a nebo doplněním, že částky 800 Kč a 4500 Kč jsou ceny bez DPH;
- projednání obsahu dílčích písemných zkoušek z finančního a manažerského účetnictví. Výbor projednal a schválil znění materiálu, který bude formou dodatku zapracován do Sborníku materiálů k auditorské zkoušce. Materiál k manažerskému účetnictví bude ještě nejprve předložen ke schválení Radě KA ČR;
- seznámení s výsledky dílčí písemné auditorské zkoušky Právo v podnikání ze dne 25. září 2004, které se zú-

častnilo 25 uchazečů, ze kterých jich vyhovělo 22 (88%) a 3 (12%) nevyhověli; a

- jmenování komise pro dílčí písemnou auditorskou zkoušku Informační technologie, statistika, která proběhla 23. října 2004.

Šárka Budilová

referát pro auditorské zkoušky

VÝBOR PRO VEŘEJNÝ SEKTOR

Hlavním bodem jednání, které se uskutečnilo 25. října, byla diskuse k novému zákonu č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí za přítomnosti zástupkyně ministerstva financí ing. Zlatohlávkové. Diskutovalo se například o výběrovém způsobu šetření, o osobách přibrávaných k přezkoumání, pořádkových pokutách, stanovisku k návrhu zprávy o výsledku přezkoumání atd.

V návaznosti na toto jednání byl připraven článek, který naleznete v tomto čísle časopisu.

Dále se členové zabývali návrhem na vytvoření národního prováděcího pokynu, který by vycházel z auditorské směrnice č. 52 a také přípravou školení týkajícího se problematiky veřejného sektoru v prvním pololetí příštího roku.

VÝBOR PRO METODIKU

Na jednání, které se konalo 2. listopadu, se členové zabývali:

- problematikou dílčího plnění v oblasti obchodně závazkových vztahů s tím, že se po obsáhlé diskusi

shodli na tom, že ne vždy se dílčí plnění promítá do výnosů; je třeba postupovat dle smlouvy;

- dokončením příspěvku k uplatnění paragrafů 33 a 33a zákona o účetnictví – článek naleznete v e-příloze časopisu Auditor č. 9/2004 na www.kacr.cz;
- informacemi ze zasedání podskupiny Accounting Working Party a Direct Tax WP, která se věnuje vztahu účetnictví k dani z příjmů (v závislosti na stanovení daňového základu);
- předloženým dotazem k postupování budoucích pohledávek podle příslušných ustanovení občanského zákoníku. Z jednání vyplynul názor, že postoupenou budoucí pohledávku postupitel nepromítá před postoupením do aktiv a výnosů.

Alena Švejdová, DiS.
referát metodiky

VÝBOR PRO INFORMAČNÍ POLITIKU

Na svém zasedání, které se uskutečnilo 11. října, se výbor pro informační politiku zabýval zejména těmito body:

- přípravnými pracemi pro grafické zpracování a tisk časopisu Auditor Speciál, určeného pro širší veřejnost;
- přípravou podkladů a korekturami došlých autorových příspěvků pro přílohu Auditorské služby v deníku Hospodářské noviny, která vychází ve čtvrtek 18. listopadu 2004.

Podkladové materiály pro časopis Auditor Speciál byly předány ke grafickému zpracování a posléze k tisku. V době, kdy budete číst toto číslo časopisu Auditor, již bude Speciál distribuován.

Výbor pro informační politiku také provedl korektury článků a předal veškeré podklady pro přílohu v Hospodářských novinách ke zpracování redakci komerčních příloh HN.

Ing. Marie Kučerová
výbor pro informační politiku

Ing. Athina Lérová
referát pro vnější vztahy

DOZORČÍ KOMISE KA ČR

Dozorčí komise KA ČR (komise nebo DK) na operativních jednáních v Praze a na výjezdním plenárním zasedání ve dnech 4. a 5. října 2004 na zámku v Čejkovicích (část jednání proběhla společně se členy rady KA ČR a kárné komise)

projednala:

- Návrh Dozorčího řádu a důvodové zprávy pro jednání XIV. sněmu auditorů (Sněm).
- Návrh výroční zprávy o činnosti dozorčí komise pro jednání Sněmu.
- Priority činnosti dozorčí komise DK vyplývající z priorit činnosti komory pro rok 2005.
- Způsob prošetření došlé stížnosti na člena Komory formou mimořádné dohlídky na místě u auditora.
- Výsledek a závěr následné kontroly plnění opatření k nápravě realizované u auditorské společnosti a jejího auditora, která potvrdila splnění dohodnutých opatření auditorskou společností a na základě této

skutečnosti vyslovila souhlas s uzavřením opakované dohlídky na úrovni DK.

schválila:

- Průběžné úpravy (změny a doplňky) Rámcového plánu řádných a mimořádných dohlídek a následných kontrol plnění opatření k nápravě u vybraných auditorů, auditorských společností a asistentů auditora na 2.pololetí 2004 provedené od zářijového zasedání DK.

zabývala se:

- Novelou Kárného řádu.
- Návrhem rozpočtu komory na rok 2005 a návrhem dílčího rozpočtu DK na příští rok.
- Zveřejněním seznamu realizovaných dohlídek DK a RD podle plánu na rok 2004.
- Vyhotovením zprávy z mimořádné dohlídky realizované u jedné auditorské společnosti.

Ing. Rudolf Gebauer
referát dohledu KA ČR

REDAKČNÍ RADA PRO PŘEKLAD ISA/ VÝBOR PRO AUDITORSKÉ SMĚRNICE

Jednání, které se konalo 26. října, bylo zaměřeno především na stanovení plánu prací na překladech a úpravách textů, které budou součástí příručky mezinárodních auditorských standardů IFAC - vydání 2005. Již nyní je na stránkách www.ifac.org zveřejněno 25 novelizovaných standardů, které budou součástí této příručky, a proto je třeba zahájit práce co nejdříve.

Dále se členové věnovali

- přípravě tvorby tzv. národních aplikačních doložek, které budou vytvářeny pro standardy auditu a budou případně doplňovat mezinárodní standard ve vazbě na naši legislativu;
- diskusi o návrhu k vytvoření národních prováděcích pokynů, které by řešily problematiku auditorských směrnic řady „50“;
- požadavku Institutu vzdělávání na přípravu školení mezinárodních auditorských standardů s tím, že výbor doporučuje naplánovat dvoudenní školení na II. pololetí příštího roku.

Alena Švejdová, DiS.
referát metodiky

Přezkoumání hospodaření po účinnosti zákona č. 420/2004 Sb.

Problematikou provádění přezkoumání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí (dále jen územní celek) po účinnosti zákona č. 420/2004 Sb. (dále jen zákon), který toto přezkoumání upravuje, se na svých jednáních opakovaně zabýval výbor pro veřejný sektor KA ČR. Účelem následujícího textu je upozornit na změny v přezkoumání, které z účinnosti tohoto zákona vyplývají i ve vztahu k aplikaci směrnice č. 52 *Přezkoumání hospodaření a audit účetní závěrky územních samosprávných celků* a související pracovní pomůcky.

Předmět přezkoumání podrobně upravuje § 2 zákona, dle kterého

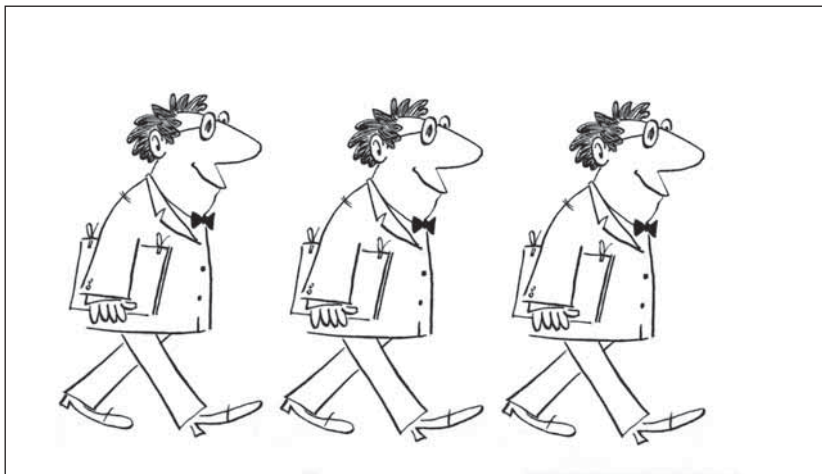
- d) peněžní operace, týkající se sdružených prostředků vynakládaných na základě smlouvy mezi dvěma nebo více územními celky, anebo na základě smlouvy s jinými právníckými nebo fyzickými osobami,
- e) finanční operace, týkající se cizích zdrojů ve smyslu právních předpisů o účetnictví,
- f) hospodaření a nakládání s prostředky poskytnutými z Národního fondu a s dalšími prostředky ze zahraničí poskytnutými na základě mezinárodních smluv,
- g) vyúčtování a vypořádání finančních vztahů ke státnímu rozpočtu, k rozpočtům krajů, k roz-

a postupů přezkoumaných orgánem dohledu podle zákona č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách,

- d) stav pohledávek a závazků a nakládání s nimi,
- e) ručení za závazky fyzických a právníckých osob,
- f) zastavování movitých a nemovitých věcí ve prospěch třetích osob,
- g) zřizování věcných břemen k majetku územního celku,
- h) účetnictví vedené územním celkem.

Hlediska přezkoumání upravuje § 3 zákona, který stanovuje, že předmět přezkoumání se ověřuje z hlediska

- a) dodržování povinností stanovených zvláštními právními předpisy, zejména předpisy o finančním hospodaření územních celků, o hospodaření s jejich majetkem, o účetnictví a o odměňování,
- b) souladu hospodaření s finančními prostředky ve srovnání s rozpočtem,
- c) dodržení účelu poskytnuté dotace nebo návratné finanční výpomoci a podmínek jejich použití,
- d) věcné a formální správnosti dokladů o přezkoumávaných operacích.

Kresba: Ivan Svoboda

jsou jeho předmětem údaje o ročním hospodaření územního celku, tvořící součást závěrečného účtu podle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Jedná se o:

- a) plnění příjmů a výdajů rozpočtu včetně peněžních operací, týkajících se rozpočtových prostředků,
- b) finanční operace, týkající se tvorby a použití peněžních fondů,
- c) náklady a výnosy podnikatelské činnosti územního celku,

počtům obcí, k jiným rozpočtům, ke státním fondům a k dalším osobám.

Předmětem přezkoumání dále je

- a) nakládání a hospodaření s majetkem ve vlastnictví územního celku,
- b) nakládání a hospodaření s majetkem státu, s nímž hospodaří územní celek,
- c) zadávání a uskutečňování veřejných zakázek, s výjimkou úkonů

Paragrafy 4 a 5 upravují postup při přezkoumání. Jsou v nich popsána pravidla zabezpečení přezkoumání z hlediska subjektů podléhajících přezkoumání. Dále tyto paragrafy upravují postup krajských úřadů, hlavního města Prahy a Ministerstva financí při zabezpečení přezkoumání. § 4 odst.7 stanovuje, že v případě, že je přezkoumání zadáváno auditorovi, musí s ním územní celek uzavřít písemnou smlouvu, jejímiž náležitostmi jsou rovněž předmět a hlediska přezkoumání a obsah zprávy o vý-

sledku přezkoumání hospodaření, odpovídající ustanovením § 2, 3 a 10 zákona a lhůta pro předání této zprávy. V tomto odstavci je rovněž uvedeno, že přezkoumání hospodaření je auditorskou službou dle § 2 odst. 1 písmeno b) zákona č. 254/2000 Sb., o auditorech.

Paragrafy 6 až 9 zákona upravují pravidla přezkoumání. Práva a povinnosti kontrolorů tj. státních zaměstnanců provádějících přezkoumání jsou stanoveny § 6. **Práva a povinnosti auditorů při přezkoumání jsou dány právy a povinnostmi auditorů při poskytování auditorských služeb, stanovených zákonem o auditorech (§ 14 a 15).** Přesto asi bude vhodné, aby auditor při formulaci smlouvy s přezkoumávaným subjektem některá ustanovení paragrafu 6 zákona do smlouvy zahrnul. Smluvně by mělo být ošetřeno předání návrhu zprávy o výsledku přezkoumání včetně lhůty pro stanoviska územního celku k tomuto návrhu.

Ve smlouvě by měl být uveden i postup při provádění přezkoumání

a zdůrazněn výběrový způsob šetření. Jako vhodné se jeví zajistit si smluvně možnost přibrat k přezkoumání další osoby, například znalce (§ 8 zákona).

Podrobně je v § 10 zákona upraven obsah zprávy o výsledku přezkoumání. Je proto třeba, v případě přezkoumání prováděného dle tohoto zákona, upravit znění zprávy doporučené AS 52 v souladu s jeho § 10. Nedostatečně je v zákoně v § 10, odst. 4) popsán způsob výpočtu podílu pohledávek a závazků na rozpočtu územního celku a podílu zastaveného majetku na celkovém majetku územního celku. Proto je ve zprávě třeba podrobně popsat způsob výpočtu těchto hodnot a odkud byly získány vstupní údaje.

Přezkoumání zajišťované auditorem upravuje v zákoně § 12, který určuje, že auditor se při přezkoumání řídí ustanoveními § 2, 3 a 10 a § 17 odst. 2 zákona. Na způsob projednání zprávy se statutárním orgánem územního celku se vztahuje § 14 odst. 6) zákona o auditorech.

Dozor nad dodržováním zákona

je svěřen v § 20 Ministerstvu financí, které jeho výkon metodicky řídí. V případě auditorů může ministerstvo provádět dozor pouze u příslušného územního celku. Písemnou zprávu o výsledku dozoru pak předává Komoře auditorů.

Přechodná ustanovení zákona v § 22 stanovují, že přezkoumání zahájena přede dnem nabytí účinnosti zákona tj. 1. 8. 2004 se dokončí podle dosavadních právních předpisů, tj. v souladu s ustanoveními vyhlášky č. 41/2002 Sb. ve znění vyhlášky č. 67/2003 Sb.

Na základě praktických zkušeností s prováděním přezkoumání hospodaření územních samosprávných celků výbor pro veřejný sektor předpokládá provést v roce 2005 aktualizaci příslušné auditorské směrnice a navazující pracovní pomůcky. Již nyní však výbor pracuje na příkladu znění smlouvy na provedení přezkoumání, která bude po jejím dokončení publikována na internetových stránkách KA ČR www.kacr.cz.

Ing. Zdeňka Drápalová
výbor pro veřejný sektor

inzerce

VÁŠ MODERNÍ SKLAD

www.cityselfstorage.com

City Self-Storage
BYDLNÍ
pro **VAŠE VĚCI**

V CITY SELF-STORAGE MŮŽE VAŠE FIRMA ULOŽIT TĚMĚŘ VŠE

- Dokumentace a archiv
- Přebytný kancelářský nábytek
- Obchodní zboží
- Reklamní materiály, hlavičkové papíry, letáky
- Vhodné jako distribuční sklad

BEZPEČNOST

Areál je zabezpečen 24 hodin denně elektronickým systémem

FLEXIBILITA

Velikost od 1 m²
Doba nájmu od 1 měsíce

DOSTUPNOST

Přístup autem i pěšky 24 hodin denně, 7 dní v týdnu

Pobočka Pankrác 800 10 44 44
pankrac@cityselfstorage.com

Pobočka Holešovice 800 10 10 02
holesovice@cityselfstorage.com

Zvýšení kvality auditorské práce pomocí vhodně zvolených softwarových produktů

(2. část)

Úvod

V článku zveřejněném v časopise Auditor č. 7/2004 „Zvýšení kvality auditorské práce pomocí vhodně zvolených softwarových produktů“ jsme se zabývali situací, kdy auditor potřebuje velmi důkladně zdokumentovat veškeré kroky, které u zakázky na ověření účetní závěrky a výroční zprávy je povinen v souladu s platnými předpisy uskutečnit.

Nástroj, který byl v tomto článku zmíněn, tedy softwarový produkt DATEV – Comfort, není pochopitelně jediným možným řešením, ale je řešením, jehož kvalita a záruka udržování produktu i v budoucnosti je dle mého názoru dostatečnou zárukou pro všechny auditory a auditorské společnosti. Obdobně je tomu i v případě produktu IDEA.

IDEA byla vyvinuta na zakázku Kanadského institutu certifikovaných účetních a byla poprvé uvedena na trh v roce 1987. Jedná se o jeden ze dvou špičkových produktů dostupných na trhu, přičemž konkurenční produkt ACL je v zásadě srovnatelné kvality. Důvodem, proč v tomto článku rozebírám výhody a nevýhody systému IDEA, je skutečnost, že IDEA je od listopadu 2003 lokalizovaná do českého prostředí.

Pokud se snad některým čtenářům předchozího článku zdálo, že nejsem zcela nezávislý (a takové ohlasy skutečně existují), pak v případě produktu IDEA bude patrně nutné, abych svoji závislost explicitně popsal. Za prvé, při své návštěvě dnes již neexistující londýnské firmy Neville Russell v roce 1991 jsem se setkal s „dosovskou“ verzí programu a velmi mě zaujala. Následně jsem kontaktoval svého bývalého spoluhráče z vysokoškolského softbalového týmu VŠTJ Ekonom Praha ing. Jaromíra Jiroudka, CSc., specialistu na softwarové řešení účetní problematiky, a program mu dů-

kladně popsal. Z jeho strany pak následovaly další nezbytné kroky, které vedly k uvedení programu na trh firmou J + Consult (v roce 1995 se jednalo o verzi programu IDEA 5.0 pracující pod DOS) a k počátkům popularizace v českém prostředí.

V přednáškách na Vysoké škole ekonomické pak s tímto produktem bylo seznámeno za více než sedm let přibližně 1500 posluchačů. Došel se tedy do povědomí nezane-

dbatelné části nastupující odborné generace a proto se domnívám, že by s ním měli být seznámeni i auditory a asistenti auditorů prostřednictvím tohoto článku.

Pro ty z čtenářů, kteří se měli možnost seznámit s produktem na konferenci „Perspektivy auditu a účetnictví v České republice po vstupu do EU“ v hotelu Dorint Don Giovanni v listopadu 2003 či na vícedenním semináři v hotelu Olšanka v témže roce, se jedná o připomenutí základních skutečností.

Co je IDEA

Idea je softwarový nástroj používaný auditory, účetními, kontrolory, analytiky, finančními manažery a všemi, kteří potřebují analyzovat velké množství dat, vybírat vzorky

dat, zkrátka provádět testy, které mohou odhalit chyby, problémy či mohou charakterizovat určité vývojové trendy.

Celkový přehled funkcí, které jsou možné v softwaru IDEA, by překročil rozumný rozsah tohoto článku, ale domnívám se, že by bylo vhodné popsat alespoň ty nejčastěji využívané:

1) Import

Je možné, například na rozdíl od Excelu, importovat téměř jakýkoliv typ souboru z téměř jakéhokoliv zdroje za použití tzv. Import Asistentů. Je tedy možný nejen import velmi obvyklých formátů dbf, xls, mdb, prn a dalších, ale i méně obvyklých formátů, s nimiž se auditor setkává především u velkých klientů. Ti totiž často používají pro svoji informační podporu jiné typy počítačů, než jakými jsou PC a tudíž jejich formáty mohou být například ASCII nebo EBCDIC. Pro složitější soubory, většinou s proměnlivou délkou nebo více typů vět, IDEA poskytuje přidružený modul Record Definition Editor (RDE). RDE lze použít rovněž k modifikaci definic vět vytvořených a uložených Import Asistentem.

2) Správa souborů a klientů

IDEA používá okno File Exploreru k umožnění snadné, standardní správy souborů. Toto okno je posuvné, stažitelné a umožňuje změnu velikosti. Zobrazuje informace o všech souborech IDEA v aktivním adresáři buď hierarchicky, nebo jako setříděný seznam. IDEA užívá pojetí Adresářů klientů, aby uživatelům poskytla rozšířenou podporu při správě jejich souborů. Jméno klienta či projektu a časové období může být přiřazeno k Adresáři klienta; tato informace se tiskne na

všech sestavách v rámci tohoto adresáře. To je velmi důležité pro snadnou identifikaci toho, s jakým dokumentem a za jaké období auditor pracuje. Lišta s tlačítky File Exploreru skýtá snadný přístup k funkcím správy souborů, včetně možnosti označit některé soubory.

3) Statistika polí

Statistiku lze vytvořit pro všechna numerická a datumová pole v databázi. Pro každé numerické pole lze získat takové hodnoty, jako je čistá, maximální, minimální a průměrná hodnota, stejně jako počet debetních, kreditních a nulových položek. Znalce potěší informace o šikmosti či špičatosti souboru, stejně jako směrodatná odchylka či rozptyl. Pro každé datumové pole statistika poskytuje takové informace, jakými jsou nejstarší a poslední datumy a denní a měsíční analýza počtu transakcí.

4) Historie

Přehled historie v okně databáze uchovává postup auditora nebo záznam všech operací provedených nad databází, prezentovaných ve snadno použitelném roztažitelném seznamu. Každý vykonaný test nebo funkce automaticky generuje IDEAScript kód, který se dá zkopírovat do IDEAScript editoru. IDEAScript je programovací jazyk kompatibilní s Visual Basicem.

5) Výběry

Výběr je nejčastěji používaná funkce v programu IDEA. Slouží ke zjištění položek, které splňují určité charakteristiky, například platby větší než určená částka nebo transakce před daným datem. Podmínky pro výběr se zadávají pomocí Editoru rovnic a všechny věty, splňující zadané kritérium, jsou vytaženy do nové databáze. Nad databází může auditor provést jednoduchý výběr, ale může také provést až 50 samostatných výběrů při jednom průchodu databází. Je tedy zřejmé, že záleží jen na schopnosti a invenci auditora, jak tuto oblast využije pro testování.

6) Funkce

Funkce se používají při provádění složitějších výpočtů a testování výjimek. IDEA poskytuje téměř 100 zabudovaných funkcí, které se dají použít pro počty s daty, manipulaci s textem, jeho konverzi a nu-

merické, finanční a statistické výpočty. Funkce v software IDEA začínají symbolem „@“, jsou stylem a chodem velmi podobné funkcím v Microsoft Excelu.

7) Spojování

IDEA poskytuje volbu Spojit databáze, kterou lze použít ke slučování polí z dvou databází do jediné databáze za účelem testování nebo zjišťování údajů, které si mezi soubory odpovídají či neodpovídají. Soubory lze spojovat, pokud obsahují společné pojítko, klíč, např. číslo výrobku při spojování souboru s cenami se soupisem zásob.

8) Připojování

Volba Připojit databáze se používá k přidání či sloučení dvou nebo více souborů do jediné databáze pro auditorské testy. Například je možné sloučit 12 měsíčních výplatních listin k vytvoření databáze všech mzdových transakcí za rok. Databázi by poté bylo možno sumarizovat dle zaměstnanců a získat tak hrubou mzdu za uplynulý rok, čistou mzdu, daň, odpočty, apod. Do jediné databáze lze sloučit až 32 768 souborů.

9) Porovnávání

Volba Porovnat se používá ke zjištění rozdílů v numerickém poli ve dvou souborech se společným klíčem. Pole lze porovnávat ve dvou časových okamžicích, např. výplatní listina na začátku a konci měsíce pro zjištění změn ve mzdě u každé-

ho zaměstnance. Rovněž můžete porovnávat numerická pole z různých systémů, například množství zásob dle hlavního souboru proti množství zásob dle inventárního soupisu. Neméně důležitá může být tato operace při kontrolních chodech, například při migraci dat, přechodu na nové systémy, nasazení nového softwaru apod. Dále je Porovnání možné použít při ověření (rekonciiliaci) transakcí.

10) Duplicita

IDEA umí zjistit duplicitní položky v databázi, a to až u osmi polí. Na duplicitu bývá obvyklé testovat čísla bankovních účtů, duplicitní adresy zaměstnanců či klientů nebo duplicitní nároky z pojištění či sociálních dávek.

11) Mezery

V souborech lze vyhledat mezery v numerické nebo datumové sloupcovosti za použití masky definované uživatelem. U mezer v datech můžete zvolit ignorování sobot, nedělí nebo uživatelem určených svátků. Stejně jako u mnoha jiných funkcí v softwaru IDEA, i zde je možné před vyhledáváním nastavit kritérium, podle kterého mezery kontrolujeme. Rovněž můžeme upravit přírůstek, například vyhledat mezery v násobcích po 10 či 100.

12) Setřídění

Volba Setřídít se používá k vytvoření nové databáze, která je fyzicky se-

Žádná chřípka. Nakazil jsem se nějakým agresivním počítačovým virem!

Kresba: Ivan Svoboda

tříděna v zadaném pořadí. Setřídění může významně zlepšit provádění celé řady funkcí.

13) Grafy

Volbu Zobrazit data v grafu lze použít k zobrazení souborů s daty či výsledky testů v grafu sloupcovém, skládaném sloupcovém, výsečovém, bodovém nebo plošném. Jednotlivými kroky při vytváření grafu uživatele programu provádí tzv. Průvodce grafem. Možnosti grafu zahrnují nadpisy, 3D efekty, popisky, barvy, vzory a styly mřížky. Grafy lze vytisknout, uložit jako bitovou mapu nebo zkopírovat přes schránku do jakékoli aplikace ve Windows. Je evidentní, že zejména ve vztahu ke klientovi je vhodné použít grafy jakožto vhodnou formu prezentace zjištěných skutečností.

14) Stratifikace

Numerická stratifikace, znaková stratifikace a datumová stratifikace jsou nástroji používanými k shrnutí počtu vět a jejich hodnot dle zadaných pásem. Mezi příklady využití patří analýza položek dle velikosti úvěru či daných limitů úvěrování, analýza investic podle data pořízení, analýza prémie dle vyplacených částek atd.

15) Sumarizace

Funkce Rychlá sumarizace se používá ke sčítání hodnot numerických polí pro každý specifický klíč, pokud klíčem je pouze jedno pole. Funkce Sumarizace klíčových polí se používá tam, kde klíčem je jedno či více polí. Výsledky sumarizace lze znázornit v grafu.

16) Stárnutí

Funkce Stárnutí se používá k rozčlenění položek souboru podle stáří od stanoveného data až do maximálně šesti intervalů definovaných uživatelem. Typickým příkladem je členění pohledávek na konci účetního období podle stáří pro potřeby stanovení výše opravných položek. Funkce Stárnutí vytváří sestavu Analýza stárnutí a dvě volitelné databáze – Detailní stárnutí a Souhrnný přehled podle klíče.

17) Vzorkování

IDEA nabízí čtyři metody vzorkování spolu s možností vypočítat velikosti vzorků v závislosti na vlože-

ných parametrech a vyhodnotit výsledky testů vzorků. Jako metody vzorkování jsou k dispozici systematický výběr (např. každá pětistá věta), náhodný výběr (čísla vybraných položek jsou zcela náhodná), stratifikovaný výběr (z jednotlivých pásem je náhodně vybrán zadaný počet položek) a výběr dle peněžní jednotky (vybrána je například každá položka, která obsahuje odpovídající hodnotu peněžní jednotky, např. tisíc euro). IDEA rovněž poskytuje volbu Plánování vlastností a vyhodnocení, kterou lze využít k vypočtení velikosti vzorků, úrovní spolehlivosti, hranice chyb a počtu chyb ve vzorku. Tyto výpočty se používají k plánování a poté k vyhodnocování výsledků vzorků.

18) Přidat pole

Data importovaná softwarem IDEA jsou chráněna a nelze je modifikovat. Lze ale přidat virtuální pole k přezkoušení výpočtů v databázi, provést nové výpočty a převody z polí v rámci databáze nebo převádět data z jednoho typu do jiného.

19) IDEAScript

IDEAScript je objektově orientovaný programovací jazyk kompatibilní s Microsoft Visual Basic for Applications a LotusScript. IDEA skripty, kterým se často říká makro, lze vytvořit nahráním posloupnosti kroků, zkopírováním z jiných skriptů, zkopírováním z přehledu Historie, jejich napsáním v Okně pro makra nebo kombinací těchto postupů. Skripty lze připojit do nabídky Nástroje nebo k tlačítku na liště nebo je jednoduše spouštět z nabídky Nástroje – Makro. S IDEAScriptem se dodává několik nástrojů, které skript pomáhají vytvářet a dokončovat, jako jsou prohlížeč programovacího jazyka, editor dialogových oken a nástroje k ladění.

20) Různé

Kontingenční tabulka umožňuje provádět vícerozměrné analýzy s více proměnnými na obrovských datových souborech. Vizuální spojka pak představuje nové grafické rozhraní pro vytváření vztahů mezi mnoha soubory. Seznam pracovních úkolů pomáhá uspořádat úkoly a projekty; zejména pokud jsou přístupné více uživatelům. Zásobník procesů umožňuje seskupovat úkoly, které se na

souboru mají uskutečnit; čímž se zaručuje optimální výkon.

Kdy je vhodné použít program IDEA jako podporu auditu

Za velmi podstatné považuji určení okolností, za kterých je vhodné program IDEA pro audit použít. Lze postupovat dle následující úvahy:

- 1) Jaké jsou cíle dané části auditu (například audit transakčního cyklu Prodej)?
- 2) Jaký je objem a struktura informací existujících v digitální podobě?
- 3) Jak obtížné je tyto informace importovat do prostředí auditorova výpočetního systému?

Obecně se doporučuje program IDEA používat pro testování významných skutečností. Tam, kde se jedná o okrajové problémy, si jistě vystačíme bez této softwarové podpory.

Zároveň je nezbytné si uvědomit, že použít tento nástroj analýzy dat je vhodné při velkém objemu transakcí. Máme-li méně než stovky záznamů, IDEA nám pravděpodobně neposkytne více informací, než zpracování běžně používanými prostředky. Pro soubory nad 100 000 záznamů je použití produktu IDEA velmi vhodné, ne-li nezbytné. Ze zkušenosti však víme, že řada souborů, u nichž hodláme provést analýzu, má hodnotu v řádu tisíců položek. Zde pak rozhoduje erudice auditora, aby se rozhodl pro počítačem podporované či „ruční“ řešení. Je logické, že pokud se auditor bude v rámci jednoho klienta pohybovat ve velkých (statisíce či desetitisíce položek) a středních (tisíce položek) souborech dat, bude patrně pro analýzu program IDEA potřebovat, pokud však u klienta bude jen několik středních souborů dat, pak jistě převažují využití jiných technik, například i použití Excelu. IDEA je však schopná pracovat i v extrémních kapacitních rozměrech, kdy omezení nastává až u rozsahu 2,1 miliardy vět.

Jak již bylo řečeno, data musí být přenesena z počítače klienta do počítače, na němž je nainstalována IDEA. Většinou jde o jednoduchou operaci, někdy si však vyžádá součinnost, odborné znalosti a zkuš-

nosti IT specialistů. Je vhodné i na jednodušší importy mít v auditorické firmě proškolené asistenty auditorů, kteří práci připraví i pro své kolegy v týmu.

Využití produktu IDEA v jiných oblastech činnosti auditora

V současné době jsou auditoři velmi často pověřováni i jinými úkoly, než je ověření účetní závěrky a výroční zprávy. Velmi často jsou požádáni i o služby, které souvisejí s pátráním po chybách či dokonce úmyslných podvodech, ať již způsobených kýmkoli v rámci dané organizace. Zde lze s výhodou použít program IDEA téměř pro jakoukoli oblast vyšetřování, tedy pro analýzu datových souborů a pro pátrání po neobvyklých, nesprávných či podezřelých transakcích. Díky importu dat do počítačového prostředí auditora se pracuje nikoli v původních souborech, ale na jejich kopiích. Tím nemůže dojít k varování těch, kteří jsou podezřelí. Je tak možné vytvořit nezvratné důkazy k prokázání toho, k jakému podvodu došlo.

Ukázkovou oblastí, kde může docházet k chybám a podvodům, je oblast mezd. Zde se osvědčilo testovat duplicity zaměstnanců v celém souboru mezd (připojení či spojení souborů mezd, pokud je to nutné) s použitím rodného čísla zaměstnanců jakožto jedinečným identifikátorem zaměstnance. Je také vhodné zkontrolovat duplicitní bankovní účty. Tento test může být zdánlivě neúspěšný tam, kde je u stejné organizace zaměstnáno více členů rodiny a používají rodinné účty, ale tyto nepříliš časté a obvyklé položky se dají ze seznamu duplicit vyřadit a zůstanou položky převáděné podvodným způsobem z účtu firmy na účet pachatele či spolupachatele. Obvyklým testem je i porovnaní informací ze souboru mezd se souborem zaměstnanců organizace vedeném v personálním oddělení. Tím se dá zjistit, zda na výplatní listině nejsou „mrtvé duše“. Za sofistikovanější testy ve mzdové oblasti lze považovat testování, zda mzda každého zaměstnance je mezi minimem a maximem pro jeho pracovní zařazení nebo třídu. Rovněž by se měla testovat přiměřenost příplatků k pracovnímu zařazení či třídě.

Další oblastí, kterou je možné s výhodou podrobit testům produktem IDEA, je oblast transakčního cyklu Nákup. Představme si následující scénář. Existuje zatím vágní podezření, že jeden z nákupčích uzavírá smlouvy s firmami, jež jsou vlastněny jeho příbuznými. Před testem je zapotřebí vyjasnit některé základní otázky:

- budeme testovat jen jednoho nákupčího, nebo celou skupinu zaměstnanců,
- existuje systém „čtyř očí“ či „druhého podpisu“, kdo je tím, kdo spolupodepisuje objednávku,
- na jaké období se uzavírají dlouhodobé smlouvy, jak jsou smlouvy prodlužovány,
- jaké druhy zboží či služeb se běžně nakupují.

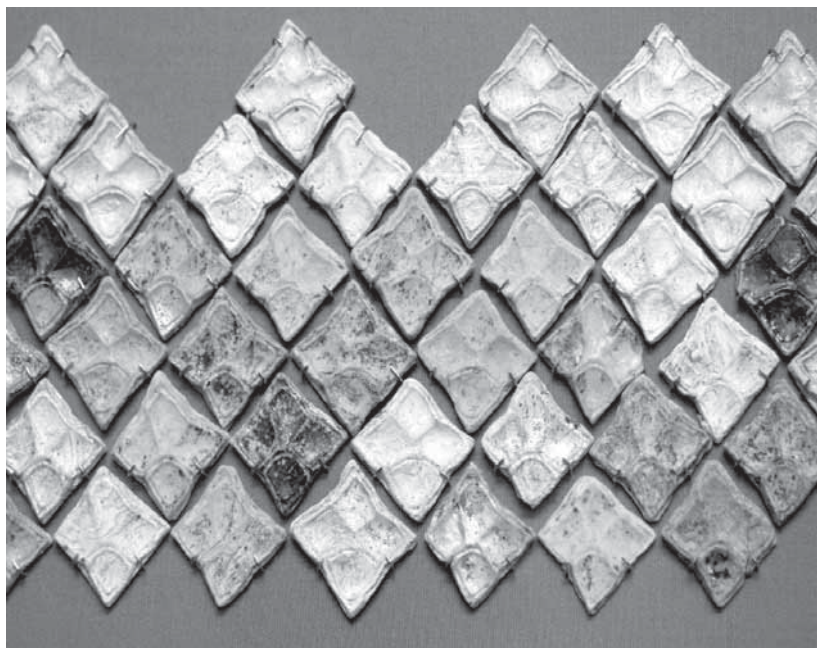
Auditor při testování bude zajisté potřebovat úplný soubor dodavatelského saldokonta (nespárovaný po platbách), s členěním po jednotlivých pracovnících nákupu, datech uskutečnění transakce, částky a položky dle obsahu transakce. Dále je nezbytné získat veřejně dostupné údaje z obchodního rejstříku firem či jiného vhodného zdroje. Pokud se podaří získat i informace z neveřejných zdrojů, tím lépe. Nákupní kontrakty pak setřídíme sestupně dle výše kontraktu a posoudíme, zda se budeme zabývat všemi údaji, nebo zda se soustředíme na nejzávažnější položky. Vhodné je také použít údaje z osobního oddělení

a porovnat databázi adres, na kterých bydlí zaměstnanci, s databází adres, na kterých sídlí registrované firmy či podnikatelé. (Tento postup byl například použit při forenzním šetření v ČR v roce 2001.) Porovnaním databází pak získáme důkazy o tom, které firmy byly používány jakožto dodavatelé a jak jsou propojeny s nákupčím. Nikoho asi nepřekvapí, když se objeví složitější konspirativní struktura a z databáze získáme i údaje svědčící o tom, že do transakcí je zapojen někdo z vrcholového vedení firmy.

Závěr

Softwarový produkt IDEA je relativně „user friendly“ programem, jehož ovládání se jistě naučí každý auditor či asistent auditora. Za problematické je možné považovat pouze dvě, ale přitom stěžejní oblasti. Jednak jde o oblast importu dat v případech, že se jedná o složitější datové struktury a formáty, jednak jde o oblast vhodných funkcí a postupů, které při konkrétní situaci auditor použije. Ale i v těchto případech je software IDEA uživateli nápomocen. Bude naším cílem čtenáře časopisu čas od času informovat o zajímavých trendech v použití programu IDEA a pochopitelně i o novinách, které můžeme z pohledu software v budoucnu očekávat.

Doc. Ing. Vladimír Králíček, CSc.

K Rámcové pojistné smlouvě na rok 2004 - 2005

Dne 8. října 2004 byla podepsána prezidentem KA ČR ing. Petrem Křížem nová Rámcová pojistná smlouva o pojištění odpovědnosti za škodu auditorů a auditorských společností na období od 15. 10. 2004 do 14. 10. 2005 za účasti předsedy představenstva makléřské společnosti STACH, a.s. JUDr. Františka Stacha s pojišťovnami Česká pojišťovna, a.s., Kooperativa, pojišťovna, a.s. a ČSOB Pojišťovna, a.s. Auditři nebo auditorské společnosti, které se k pojištění přihlásí (zasláním vyplněné přihlášky makléři), obdrží pro své klienty potvrzení o uzavřeném pojištění včetně výše pojistné částky. Rámcová pojistná smlouva navazuje na úspěšně fungující smlouvy z předchozích tří let a obsahuje oproti smlouvě z období 2003 - 2004 dvě změny:

- Poskytnutá sleva (bonus) je ve výši 10 %, oproti předchozímu období, kdy byl bonus 20 %. Důvodem pro tuto změnu je skutečnost, v září 2003 došlo k registraci tří nahlášených škodních událostí jedné auditorské společnosti a celkové vyplacené pojistné plnění činilo 735.407 Kč. V souladu s dílkou bodu 16.2. Rámcové pojistné smlouvy (škodní průběh dosáhl 35,46 %) došlo ke snížení bonusu. Bonusy za příznivý škodní průběh pro další pojistné roky se budou odvíjet vždy od škodního průběhu v předchozím pojistném období.

- Další změnou v ujednáních pojistné smlouvy pro nadcházející pojistné období je ustanovení, že podmínkou pro sjednání pojištění s pojistnou částkou převyšující 30 mil. Kč je předchozí souhlas České pojiš-

ťovny, a.s. Znamená to tedy, že zájemce o pojištění v této kategorii zašle prostřednictvím makléře vyplněný dotazník o pojištění s bližšími údaji. Pojištění s pojistnou částkou nad 30 mil. Kč již tedy nelze sjednat pouze automatickým zasláním vyplněné přihlášky jako v minulých letech. V současné době se to týká pouze dvou pojištěných společností.

Ostatní ustanovení Rámcové pojistné smlouvy zůstávají beze změn.

Plné znění Rámcové pojistné smlouvy na rok 2004 - 2005 najdete na internetových stránkách www.kacr.cz v uzavřené části pro auditory v sekci Rámcové smlouvy.

Ing. Tomáš Brumovský
předseda Výboru
pro otázky profese a etiku

Nová zvýhodněná nabídka ASPI pro členy Komory auditorů

V rámci dohodnuté spolupráce mezi společností ASPI Publishing a Komorou auditorů ČR připravila společnost ASPI pro členy KA ČR novou zvýhodněnou nabídku:

PRO STÁVAJÍCÍ UŽIVATELE SYSTÉMU ASPI

- **pro uživatele, kteří systém ASPI provozují v jednoměsíčním či kratším cyklu aktualizace dat - zprovoznění služby AlertASPI zdarma,**
 - služba AlertASPI sleduje veškeré změny předpisů formou emailových zpráv (podrobné informace o této službě naleznete a ke službě se zaregistrujete na adrese <http://alert.aspi.cz>);
- **pro uživatele, kteří systém ASPI provozují v dvou- nebo tříměsíčním cyklu aktualizace dat - zkrácení cyklu aktualizace dat na jednoměsíční aktualizaci s následujícími výhodami:**
 - finanční zvýhodnění při zkrácení cyklu aktualizace dat,
 - zprovoznění služby AlertASPI jako součásti nového cyklu aktualizace dat,
 - o konkrétní nabídce se informujte na zákaznickém oddělení společnosti ASPI na tel.: 246 040 400 či emailu: obchod@aspi.cz;
- **uživatelské školení systému ASPI zdarma** v počtu osob dle rozsahu uživatelské licence ASPI – místo

konání školení a termíny naleznete na internetové adrese <http://www.aspi.cz>

- o konkrétní nabídce se informujte na zákaznickém oddělení společnosti ASPI na tel.: 246 040 400 či emailu: obchod@aspi.cz.

PRO NOVÉ UŽIVATELE

- **při zakoupení systému ASPI získáte slevu 20 % ze základní ceníkové pořizovací (instalační) ceny;**
- **pokud** jste uživatelem jiného právního informačního systému, máte možnost získat ještě další slevu pro pořízení systému ASPI – prvotní pořizovací cena za váš současný software bude zohledněna v pořizovací ceně systému ASPI, a to **odpočtem až do výše 100 % z pořizovací ceny ASPI,**
 - o konkrétní nabídce se informujte na zákaznickém oddělení společnosti ASPI na tel.: 246 040 400 či emailu: obchod@aspi.cz.

Nabídka je časově omezená – zvýhodněné podmínky platí **do 31. ledna 2005.**

Spolupráce mezi KA ČR a společností ASPI Publishing vyplývá z přijaté rámcové smlouvy, jejíž plné znění je zveřejněno na webových stránkách KA ČR v uzavřené části pro auditory v sekci Rámcové smlouvy.

Podíl pohledávek a závazků na rozpočtu územního samosprávného celku (§ 10 odst. 4 písm. b) zákona 420/2004 Sb.)

Zákon č. 420/2004 Sb. o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí v § 10 odst. 4 písm. b) stanovil, že povinnou náležitostí zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření (dále jen „zpráva“) je uvedení podílu pohledávek a závazků na rozpočtu územního celku. Zákon blíže nespecifikuje detailnější popis výpočtu, není ani specifikován účel takto stanovených ukazatelů, z kterého by bylo možno dovodit příslušnou metodiku. Z tohoto důvodu je naší snahou provést detailnější analýzu celého problému a předložit ji k širší diskusi.

1. Cíle ukazatelů

Účelem zpracování výše uvedených ukazatelů do zprávy by mělo být napomoci uživateli zprávy při posouzení finanční situace územního celku. Z našich poznatků víme, že v případě územních celků bývá finanční pozice posuzována v drtivé většině případů pouze z pohledu celkového salda rozpočtu. Nicméně je jasné, že takový pohled je nutno považovat za nedostatečný - to, že například daná obec aktuálně hospodáří s přebytkem, ještě vůbec nemusí znamenat, že finanční situace není vážná a obec není v důsledku vysokých předchozích schodků fakticky předlužená. Koncepte dosud používaného ukazatele dluhové služby má omezení v rámci zúženého okruhu závazků, s kterými tento ukazatel pracuje.

Nyní již ke stanovení možných cílů a interpretací ukazatelů.

a) podíl pohledávek na rozpočtu

Dle mého názoru lze předpokládat dva základní směry interpretace tohoto ukazatele:

1. Zhodnocení úrovně „práce“ s pohledávkami u přezkoumávaného subjektu - tj. v tom smyslu, že nižší úroveň tohoto ukazatele (tj. nižší objem pohledávek v porovnání s rozpočtem) naznačuje efektivnější způsob hospodaření přezkoumávaného subjektu s pohledávkami.
2. Zhodnocení potenciálního přílivu peněžních prostředků v následujících letech - tj. zde by byly pohledávky hodnoceny jako potenciální budoucí cash flow - tj. pozitivně by byly hodnoceny spíše vysoké hodnoty tohoto ukazatele.

Osobně se domnívám, že hlavní snahou bude především interpretace uvedená pod bodem 1.

b) podíl závazků na rozpočtu

V případě tohoto ukazatele se domnívám, že prakticky jedinou možnou interpretací je zhodnocení odtoku pe-

něžních prostředků v následujících letech. Pokud porovnáme závazky s rozpočtem, mělo by se tedy jednat o určení míry vykrytí těchto závazků.

2. Podrobněji k náplni ukazatelů

Zaměříme se nyní v návaznosti na výše uvedené možné interpretace na stanovení možné náplně ukazatelů.

2.1. Pojem rozpočet

Začneme obecně od jmenovatele ukazatelů. Použití pojmu rozpočet je samozřejmě neadekvátní (v případě finančních analýz podniků také nehovoříme o tom, že by určitá veličina byla dělena výsledkovou či rozvahou). Tvůrce zákona zde musel mít s největší pravděpodobností na mysli některou z následujících tří veličin:

- rozpočtové příjmy,
- rozpočtové výdaje,
- saldo hospodaření.

Z hlediska výše uvedené interpretace lze jednoznačně dovodit, že můžeme prvotně s naprostou určitostí vyloučit „saldo hospodaření“ (ani v jedné z výše uvedených interpretací nejde o výpočet mající charakter stanovení rentability). Poté tedy zbývají rozpočtové příjmy či rozpočtové výdaje.

Pokud se zamyslíme nad výše uvedenými interpretacemi, jeví se mi jako jednoznačné, že musíme zvolit rozpočtové příjmy a to jak pro podíl pohledávek (příjmy jako zdroj vzniku pohledávek - tj. především interpretace uvedená pod bodem 1), tak i pro podíl závazků (příjmy jako zdroj krytí budoucích závazků). Pouze pokud bychom u podílu pohledávek zvažovali druhou interpretaci, bylo by možná vhodnější použít rozpočtové výdaje - tj. potom by se mohlo hovořit o míře vykrytí výdajů z pohledávek zachycených k rozvahovému dni (nicméně jak jsem již uvedl, předpokládám, že se spíše bude pracovat s první interpretací ukazatele).

Nicméně i při použití celkových rozpočtových příjmů (samozřejmě po konsolidaci) nám musí být zřejmé, že vypovídací schopnost může být dosti problematická. Především je nutno upozornit na následující problémy:

- a) u územních celků provozujících hospodářskou činnost je část inkasa realizována mimorozpočtově. Samozřejmě se jedná o činnosti, z nichž přirozeným způsobem vznikají pohledávky a závazky. Pokud je naším záměrem vyhodnotit finanční pozici obce jako celku, bylo by nutno k rozpočtovým příjmům připočítat ještě výnosy dosažené v hospodářské činnosti. Takový postup by však již bohužel nekorespondo-

val s dikcí zákona, nicméně z logického pohledu by se jednalo jednoznačně o správné opatření.

- b) pokud se zaměříme na oblast podílu pohledávek na rozpočtu, musíme si uvědomit, že pohledávky vznikají pouze z určitých typů rozpočtových příjmů. Fakticky se jedná pouze o příjmy v rámci třídy 2 a 3 položkového členění rozpočtových příjmů (většina položek těchto tříd) a dále o část příjmů třídy 1 - zde pouze poplatky. Pokud bychom tedy ukazatel „podíl pohledávek na rozpočtu“ interpretovali jako „způsob hospodaření s pohledávkami“, bylo by logické z rozpočtových příjmů vyloučit veškeré příjmy, které se vznikem pohledávek nemohou mít jakoukoliv souvislost a vypovídací schopnost by tak zkreslovaly (vezmeme si případ obce, které se díky významné investiční dotaci „zlepší“ daný ukazatel). Zásadním problémem je pak skutečnost, že příjmy, které nejsou spojeny se vznikem pohledávek, tvoří většinu příjmů obcí - tj. míra zkreslení je vysoká. Bohužel i zde by toto vyloučení příjmů znamenalo pravděpodobně porušení dikce zákona.
- c) významný interpretační problém budou obecně činit půjčky, a to jak v rámci vymezení obsahu rozpočtu, tak i v rámci vymezení obsahu pojmu pohledávky, respektive závazky. Pokud územní celek poskytne například dlouhodobou půjčku (představme si půjčku z fondu rozvoje bydlení), znamená to v daném období rozpočtový výdaj a nárůst pohledávek (nicméně v žádném případě se z hlediska „hospodaření s pohledávkami“ nemůže jednat o negativní trend). Naopak při splacení půjčky dochází k nárůstu příjmů a poklesu pohledávek. Z toho je patrné, že pokud daná obec ve větší míře poskytuje půjčky, je nutno zvýšit pozornost při interpretaci ukazatele, aby nedošlo v rámci hodnocení k „pokození“ daného územního celku.

2.2. K vymezení pohledávek

V rámci vymezení pojmu pohledávek je dle mého názoru nutno řešit přinejmenším následující typy problémů:

- a) v rozvahách územních celků se objevuje řada typů pohledávek mající interní charakter (především „pohledávky za fondy, pohledávky mezi hlavní a doplňkovou činností“ apod.). Zde je nutno zdůraznit, že se vesměs jedná o položky, jejichž cílem je formální vyrovnání nejrůznějších účetních okruhů, rozhodně však nemůžeme hovořit o pohledávce ve smyslu právním (právo požadovat na určitém právním subjektu určitý typ plnění) ani ve smyslu ekonomickém (identifikace budoucího přílivu peněžních prostředků do právního subjektu). Z tohoto důvodu se domnívám, že tyto pohledávky je nutno pro účely výpočtu vyloučit.
- b) dále je nutno věnovat zvýšenou pozornost pohledávkám zachyceným na podrozvaze. Zde se opět jedná o několik typů:
- podmíněné pohledávky (například z titulu směnečných zajištění) - dle mého názoru by tyto pohledávky neměly být do výpočtu zahrnovány (reálný vznik těchto pohledávek je podmíněn určitou budoucí skutečností)
 - odepsané pohledávky - pro analýzu této záležitosti je nutno zabývat se otázkou odepsaných

pohledávek podrobněji. V řadě případů se totiž naprosto nesprávně interpretuje, že ve smyslu příslušných ustanovení zákona o obcích musí o provedení odpisu pohledávek rozhodnout zastupitelstvo (pokud hodnota dané pohledávky přesahuje určitou částku stanovenou zákonem o obcích), jinak pak rada. Na základě takového rozhodnutí orgánů se tato pohledávka následně zpravidla zachytí do podrozvahy. Nicméně zde je nutno upozornit, že zákon o obcích nehovoří o odpisu pohledávek, nýbrž o prominutí pohledávky, což je samozřejmě diametrální rozdíl. Pokud dojde k prominutí pohledávky, jedná se o právní akt, který vede k následné neexistenci této pohledávky. Pokud má účetnictví popisovat určitou skutečnost, není žádný důvod takovou pohledávku v podrozvaze zachycovat. Odpis pohledávky je oproti aktu prominutí pohledávky pouze účetní operací, která dle mého názoru nemusí přímo souviset s prominutím pohledávky (účetní akt odpisu pohledávky v řadě případů souvisí s vysokou nepravděpodobností inkasa této pohledávky - například z titulu jejího promlčení). V tomto případě je pro mne také velkou otázkou, zda o aktu odepsání musí rozhodovat orgán územního celku - dle mého názoru však tomu tak není. Bohužel na základě svých zkušeností musím konstatovat, že se v této oblasti objevuje řada chyb z titulu záměny aktu odpisu pohledávky a prominutí pohledávky. Dle mého názoru by se do pohledávek pro výpočet daného ukazatele měly odepsané neprominuté pohledávky zahrnovat pokud chceme posuzovat oblast hospodaření s pohledávkami. V případě, že bychom však kladli důraz na cíl odhadu budoucího inkasa, bylo by vhodnější tyto pohledávky z výpočtu vyloučit.

- c) problematika záloh na energie - k této oblasti je nutno připomenout, že vypovídací schopnost účetnictví obcí je deformována tím, že obce netvoří v rámci hlavní činnosti dohadné položky. Díky tomu řada obcí přistoupila k tomu, že zálohy na energie nezachycuje jako pohledávky, nýbrž jako náklad, čímž přesněji vyjadřuje finanční pozici územního celku (záloha je fakticky již „spotřebována“, což mi ale účetní metody zakazují vyjádřit). Pokud tedy budeme mít za prvotní cíl oblast posouzení budoucích inkas, mělo by celkem jednoznačně dojít u obce, která zálohy na energie zachycuje jako pohledávky, k jejich vyloučení pro výpočet ukazatele. Pokud posuzujeme oblast hospodaření s pohledávkami, domnívám se, že by bylo také adekvátnější provést vyloučení těchto pohledávek (objem pohledávek souvisí se zúčtovacím cyklem jednotlivých distributorů, nikoliv s hospodařením s pohledávkami). Otázkou samozřejmě v tomto případě je, zda toto vyloučení již nejde nad rámec zákona.
- d) problematika záloh na dlouhodobý majetek - logickým postupem by mělo být, že i tyto pohledávky budou z výpočtu vyloučeny (nejedná se o budoucí inkasa, z hlediska hospodaření s pohledávkami se jedná o nastavení způsobu úhrad v souvislosti s porizováním investic).

- e) dotační záležitosti - v souvislosti s vymezením pohledávek se domnívám, že je nutno také otevřít diskusi nad otázkou pohledávek z titulu dotačních příjmů. Tyto položky obecně nejsou v účetnictví zachycovány jako pohledávky (účtuje se až při vlastním přijetí peněžních prostředků). Jako příklad můžeme uvést případ, kdy u svazku obcí jsou dohodnuty příspěvky jednotlivých obcí a určitá obec nezaplatí (byť na základě smlouvy je k tomu povinná). Z hlediska obou interpretací ukazatelů by bylo vhodné, aby takovéto pohledávky byly do výpočtu zachycovány (dle mého názoru by bylo vhodné i takovýchto případech účtovat, nicméně takový postup není v souladu s obecně uplatňovanými postupy).

K výše uvedenému je ještě nutno zmínit skutečnost, že pokud se snažíme výsledek ukazatele interpretačně vyhodnocovat jako ukazatel způsobu hospodaření s pohledávkami, bylo by dobré uvědomit si při vyhodnocování, že srovnání mezi územními celky je problematické. To může být spojeno především s následujícími skutečnostmi:

- rozdílné druhy činností u jednotlivých územních celků - například významný objem pohledávek vzniká v oblasti bytového hospodářství (tj. obec po provedení privatizace bytů je v tomto ukazateli prakticky nesrovnatelná s obcí, která byty neprivatizovala).
- rozdílný objem půjček (především v souvislosti s fondem rozvoje bydlení) - objem těchto půjček v řadě případů tvoří významnou část z celkového objemu pohledávek a souvisí především s rozhodnutím územního celku, zda se v této činnosti bude angažovat či nikoliv.

Samozřejmě jak již bylo uvedeno výše, z hlediska ekonomického by bylo vhodné, aby u obcí s hospodářskou činností došlo ke sladení údajů v jmenovateli a čitateli - tj. pokud do pohledávek zahrnují pohledávky z činnosti hlavní i hospodářské, měl by se ve jmenovateli objevit součet rozpočtových příjmů a výnosů z hospodářské činnosti. Pokud se však má do jmenovatele pouze dosadit objem rozpočtových příjmů, bylo by ekonomicky správné pohledávky vyplývající z hospodářské činnosti z výpočtu vyloučit (tím se ale již bohužel dostáváme nad rámec zákona).

2.3. K vymezení závazků

V případě závazků se dostáváme většinou k obdobným závěrům jako v případě pohledávek. Tj. pokud provedeme celkovou rekapitulaci:

- závazky mající charakter „vnitrozávazků“ - z podobných důvodů jako v případě pohledávek by mělo dojít k jejich vyloučení,
- podmíněné závazky zachycené na podrozvahových účtech (ručení apod.) - dle mého názoru není vhodné tyto závazky do výpočtu navádět (budoucí finanční odtok je podmíněn určitou situací, která je ve většině případů poměrně málo pravděpodobná)
- přijatá zálohy - z hlediska naznačené interpretace ukazatelů se domnívám, že by tyto zálohy bylo vhodnější vyloučit. Obecně můžeme z hlediska finanční povahy tyto zálohy rozdělit do dvou skupin:
 - zálohy související s poskytovanými službami - především se objevuje u bytového hospodářství v případě, že město účtuje o přijatých zálohách na energie od nájemců. Vzhledem k tomu, že se nebude jednat o peněžní prostředky k vrácení (dojde k následnému vyúčtování záloh), bylo by vhodné pro ekonomickou interpretaci tyto zálohy z výpočtu vyloučit.
 - zálohy související s prodejem dlouhodobého majetku (především pozemků a budov) - tj. jedná se o případy, kdy tyto zálohy budou následně vykryty naturálním plněním (například převodem pozemku) - tj. pokud nám v daném ukazateli jde o posouzení míry vykrytí budoucích peněžních odtoků, mělo by dojít k vyloučení těchto závazků.
- závazky z dotačních vztahů - dle mého názoru platí naprosto stejný princip jako v případě pohledávek z tohoto titulu,
- obce provozující hospodářskou činnost - tj. zde se jedná o závazky související s hospodářskou činností - zde by ekonomicky měly platit opět naprosto stejné principy, jako v případě pohledávek.

K výše uvedenému bych ještě chtěl upozornit na určitá specifika územních celků na závazkové straně:

- závazky z titulu finančního vypořádání se státním rozpočtem - obce tento závazek zpravidla z časových důvodů do svých rozvah již nejsou schopny zahrnout. Nicméně se jedná o naprosto pregnantní závazek, který je nutno finančně vykryt (v prvním čtvrtletí roku následujícího). Z tohoto důvodu se domnívám, že by tento závazek měl být do výpočtu zahrnut.
- daň z příjmů obce (účet 341) - vzhledem ke skutečnosti, že tuto daň „hradí“ obec sama sobě, jedná se dle mého názoru o určitou podobu vnitrozávazku, který by neměl vypočtený ukazatel zkreslovat (osobně vítám z hlediska posouzení finanční situace obce spíše takový postup, kdy daň z příjmů není do závěrky daného roku jako závazek zachycena). Zde samozřejmě musíme upozornit, že toto se netýká dobrovolných svazků obcí.
- platební výměry (především na vrácení dotací a související penále) - dle mých zkušeností je o těchto platebních výměrech účtováno velice sporadicky. Většinou se setkávám spíše se situací, kdy se územní celek proti výměru odvolává, žádá se o prominutí apod. a teprve následně se v účetnictví zachytí až

případný výsledný finanční odtok. Nicméně zde se domnívám, že z hlediska principu opatrnosti by i v účetnictví nezachycené platební výměry měly být do výpočtu zachyceny (samozřejmě je otázkou, zda je to v některých případech adekvátní, neboť dle mých zkušeností pravděpodobnost následného zmírnění dopadů vydaných platebních výměrů bývá poměrně velká).

3. Závěrečná rekapitulace

Jak je z výše uvedeného zřejmé, jedná se o oblast velice problematickou s možností řady subjektivních pohledů. S ohledem na výše uvedené skutečnosti je nutno konstatovat, že ukazatele budou prakticky nepoužitelné pro srovnání mezi subjekty navzájem.

Na základě analýzy bych doporučoval následující postup:

a) *rozpočet*

Vycházet z rozpočtových příjmů po konsolidaci. Z hlediska dalších možných úprav zákona přinejmenším prosazovat, aby do jmenovatele byly zahrnuty také výnosy z hospodářské činnosti.

b) *pohledávky*

Nezahrnovat „vnitropohledávky“, dále nezahrnovat pohledávky zachycené na účtech 051 a 052.

Z podrozvahových účtů zahrnout odepsané neprominuté pohledávky. Osobně se domnívám, že by bylo vhodnější nezahrnovat do výpočtu poskytnuté zálohy (bylo by dobré projednat s gestorem zákona). Navíc oproti účetnictví doporučuji zahrnout „pohledávky“ z titulu dotačních příjmů.

c) *závazky*

Nezahrnovat „vnitrozávazky“ (včetně daně z příjmů). Dále nezahrnovat nejrůznější podmíněné závazky zachycené v podrozvaze. Doporučuji také nezahrnovat přijaté zálohy (výjimku by mohly tvořit zálohy, u kterých se předpokládá jejich vrácení) - tato oblast je opět spíše otázkou projednání. Naopak se domnívám, že by měly být vždy zahrnovány závazky z titulu finančního vypořádání se státním rozpočtem a přikláním se k tomu, aby byly zahrnovány i platební výměry finančních orgánů a závazky z titulu dotací.

Výše uvedený postup je samozřejmě pouze subjektivním názorem, který vychází z naznačených cílů jednotlivých ukazatelů a možných interpretací. Je jasné, že výpočet bude nutno prakticky vždy doprovodit popisem postupu (případně i jeho zdůvodněním).

Ing. Zdeněk Nejezchleb,
auditor, č. osv. 1940

k problematice účetnictví – v e-příloze Auditor č. 9/2004

Povinnost podpisového záznamu u některých účetních záznamů

V časopisu Auditor č. 6/2002 byl uveřejněn takto nazvaný článek, který reagoval na změny zákona o účetnictví platné od 1. ledna 2002. Od 1. ledna roku 2004 platí další novela tohoto zákona, vydaná pod číslem 437/2003 Sb., kterou byla pravidla pro podpisování účetních záznamů opět významně změněna.

Zabezpečení průkazného účetnictví je velmi důležité. Přitom účetní doklady, které nejsou vystaveny dle požadavků zákona o účetnictví, to znamená především ty, které neobsahují předepsané „skutečnosti“ včetně toho, že nejsou podepsány jak předepisuje zákon, nejsou vlastně účetními doklady. Účetnictví vedené na základě takových dokladů nemůže být považováno za průkazné a proto ani za správné. Z toho důvodu je velmi důležité pochopit ustanovení zákona a postupovat tak, jak stanoví. Jeho současné formulace opět nejsou takové, aby si účetní či auditor mohl být jistý, že zvolený postup jim odpovídá, či neodpovídá. Článek auditora Františka Loušy, jehož plné znění najdete v e-příloze Auditor č. 9/2004, je pokusem o takové vysvětlení příslušných ustanovení zákona, které by s ním nebylo v rozporu a přitom by bylo možné dle něho postupovat v praxi. Autor též upozorňuje na nejasná ustanovení zákona a možné výkladové problémy.

k problematice daní – v e-příloze Auditor č. 9/2004

Uplatnění paušálních výdajů u poplatníka, který vede účetnictví

Poplatník – fyzická osoba, která má příjmy ze živnosti nebo z jiného podnikání podle zvláštních předpisů ve smyslu § 7 odst. 1 písm. c) zákona o daních z příjmů, je vzhledem k výši svého obrátu podle zákona o účetnictví povinna vést účetnictví. Je otázkou, zda a jak takový poplatník může v souladu se ZDP uplatnit daňové výdaje paušální částkou podle § 7 odst. 9 ZDP. Plné znění příspěvku daňového poradce Radka Halíčka na toto téma je na www.kacr.cz v e-příloze Auditor č. 9/2004, v uzavřené části pro auditory.

Uplatňování DPH při prodeji zboží v ČR osobou, která v tuzemsku nemá sídlo, místo podnikání ani provozovnu

Uplatnění DPH v případech, kdy zahraniční osoba, která v ČR nemá sídlo, místo podnikání ani provozovnu (prodávající) a není v tuzemsku registrována jako plátce DPH, přemístí zboží ze třetí země do ČR a toto zboží ještě před jeho propuštěním do volného oběhu prodá jiné osobě (kupující) - to je téma článku daňových poradců Davida Staňka a Martina Kopeckého, který najdete v e-příloze Auditor č. 9/2004.

Uplatňování DPH u činností souvisejících s pojišťovacími a zajišťovacími činnostmi

Zákon o dani z přidané hodnoty (ZDPH) osvobozuje od daně bez nároku na odpočet daně obecně pojišťovací činnosti. Zákon o pojištnictví však rozlišuje pojišťovací činnosti, zajišťovací činnosti a činnosti související s pojišťovací nebo zajišťovací činností. S cílem sjednotit různé výklady, které se v souvislosti s vymezením pojišťovacích činností pro účely ZDPH objevují, předkládají daňoví poradci Jiří Škampa a Marika Konečná příspěvek, který je v úplném znění v e-příloze Auditor č.9/2004. **-av-**

ze zahraničí

Evropský kongres účetních malých a středních podniků

Ve dnech 7. a 8. října 2004 pořádala Evropská federace účetních (FEE) v malebném španělském lázeňském městečku Sitges nedaleko Barcelony první evropský kongres pro účetní malých a středních podniků. Hostitelem kongresu byla z pověření FEE španělská organizace ICJCE (Instituto de Censores Jurados de Cuentas de España). Za Komoru auditorů ČR se kongresu zúčastnili prezident KA ČR ing. Petr Kříž a viceprezident ing. Ladislav Langr.

Globalizace ekonomiky, internacionalizace účetní profese, implementace mezinárodních standardů

účetního výkaznictví (IFRS) a mezinárodních auditorských standardů (ISA), to vše má dopad na malé a střední podniky a jejich účetnictví. Tyto důležité procesy vyvolávají diskuse na evropské úrovni současně s takovými procesy, jako je revize 8. směrnice a snaha o rozšíření regulace účetnictví formou mezinárodních účetních standardů na nekótované společnosti.

Malé a střední podniky hrají stále významnější roli v evropských ekonomikách. Podle statistik Evropské komise se tyto podniky podílejí na zaměstnanosti 66 %. Na druhé straně

jsou firmy, které těmto podnikům vedou účetnictví a zároveň působí také jako jejich poradci. V důsledku toho jsou účetní firmy důležité pro budoucnost účetní profese. To vše vedlo k tomu, že FEE považovalo za správné uspořádat první kongres pro účetní malých a středních podniků jako výzvu k diskusi o účetní profesi.

Na program kongresu byla tato témata:

- mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS) pro malé a střední podniky,
- modifikace směrnice týkající se podnikového práva,

První evropský kongres pro účetní malých a středních podniků se uskutečnil v malebném přímořském městečku Sitges nedaleko Barcelony. Studenti tamní ekonomické univerzity připravili pro účastníky netradiční formu registrace. Každý dostal „osobní puzzle“ (s číslem), které se následně nalepilo na velkou tabuli. Díky tomu bylo patrné, kolik účastníků z přihlášených je již přítomno, a sestavením všech puzzle vznikl obraz symbolizující konferenci a spolupráci auditorů a účetních v Evropě.

Foto: Doc. Jaroslava Roubíčková

- plánování jako podmínka úspěšnosti malých a středních podniků,
- důvěryhodnost profese,
- předcházení neúspěchů v podnikání,
- řízení kontroly kvality v účetních firmách,
- řízení účetních firem,
- účetní firmy a trh auditu: možné strategie výběru auditora.

Kongresu se zúčastnili čelní představitelé FEE, viceprezidenti a předsedové pracovních skupin v čele s prezidentem Davidem Devlinem, který kongres zahajoval. Jednání probíhalo ve dvou pracovních skupinách; v pracovní skupině zabývající se důvěryhodností profese vystoupil s příspěvkem také prezident KA ČR ing. Kříž. Jeho vystoupení podnítilo bohatou diskusi, neboť v něm položil několik zásadních otázek, jako např.:

- Zvýší mezinárodní účetní standardy důvěryhodnost účetních výkazů malých a středních podniků?
- Mají být malé a střední podniky auditovány podle stejných mezinárodních standardů (ISA) jako velké firmy?
- Mají být změněny limity 50 zaměstnanců, 2,5 mil. EUR obrat

a 1,25 mil. EUR bilanční suma?

- Je možné akceptovat auditora malých a středních podniků v roli poradce, nebo musí být stanovena přísnější pravidla?
- Má být pro malé a střední podniky přijat zvláštní přístup v oblasti účetnictví a auditu?
- Má být definice malých a středních podniků individuální v jednotlivých zemích, nebo mají společné charakteristiky?
- Mají být malé a střední podniky auditovány, nebo mají být statutárního auditu zproštěny?
- Je důvěryhodnost a důvěra veřejnosti problémem malých a středních podniků?

Diskuse ukázala, že názory na tyto otázky nejsou jednoznačné. Podle názoru ing. Kříže je struktura ekonomiky v jednotlivých zemích různá a proto jednotný přístup není na místě. Střední podniky s omezenými závazky by měly patřit mezi subjekty se statutárním auditem. Výjimky mohou být nabídnuty vybraným malým a středním podnikům s pozitivním pracovním kapitálem a krátkodobými závazky. Harmonizace je jasnou prioritou kótovaných

společností; u malých a středních podniků není tento problém tak kritický a pokud by měly být IFRS v těchto podnicích zavedeny, je třeba analyzovat prospěch ve vztahu k vynaloženým nákladům. Úzký vztah mezi vlastníky a manažery omezuje prospěch rozsáhlého a drahého rámce vykazování, stejně jako omezené potřeby uživatelů, kterým mohou být přizpůsobeny národní (lokální) standardy.

Přesto, že kongres nedospěl k jednoznačným závěrům v oblasti harmonizace účetnictví a auditu malých a středních podniků, z jednotlivých příspěvků i z diskuse vyplynulo, že určitá míra harmonizace je užitečná. Otázkou zůstává, kdo by měl standardy pro tyto podniky vytvořit (IASB?) a jak by měly vypadat. Jak v pracovních skupinách, tak i v závěrečném plenárním zasedání, kde vystoupil s referátem za Evropskou komisi také Karel Van Hulle, byl zdůrazněn význam účetnictví malých a středních podniků, stejně jako význam účetní profese.

Prof. Ing. Libuše Müllerová, CSc.

Uplatnění IAS 39 v rámci EU

Přistoupením České republiky do Evropské unie se českých podniků v plném rozsahu dotkly i důsledky působení komunitární legislativy EU. Jedním z těchto vlivů je uložení povinnosti uplatňovat při sestavování účetní závěrky mezinárodní účetní standardy, schválené pro potřeby EU Evropskou komisí. Tato povinnost vychází z Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. EC/1606/2002 ze dne 19. července 2002, o uplatňování mezinárodních účetních standardů.

Na výše zmíněné nařízení navazovalo Nařízení č. EC/1725/2003, o schválení některých mezinárodních účetních standardů, prostřednictvím kterého v září 2003 vymezila Evropská komise konkrétní Mezinárodní účetní standardy (IAS) včetně souvisejících interpretací (SIC), které budou v rámci EU povinně uplatňovány od roku 2005. Na základě Nařízení č. EC/1725/2003 byla účetním jednotkám uložena povinnost uplatňovat všechny IAS a SIC, které existovaly k 14. 9. 2002, mimo IAS 32, IAS 39 a souvisejících SIC 5, 6 a 17. Výše zmíněné standardy, tedy IAS 32 a IAS 39, které se zabývají účtováním a zveřejňováním finančních nástrojů, nebyly v rámci Nařízení zahrnuty z toho důvodu, že procházely rozsáhlou novelizací a pro celou řadu uživatelů i účetních jednotek bylo jejich původní znění nepřijatelné. Záměrem Evropské komise bylo navázat na toto nařízení schválením všech zbývajících IAS v jejich novelizovaném znění včetně nově vydaných IFRS tak, aby mohl být v rámci EU používán úplný soubor IFRS nejpozději pro účetní období začínající 1. ledna 2005.

Realizace tohoto záměru však není možná, aniž by došlo ke schválení pravidel, platných pro uznávání a oceňování finančních nástrojů, do konce roku 2004. Přitom standard IAS 39, který tuto problematiku upravuje, zůstává i nadále předmětem vášnivých diskusí. V tomto bodě se ukazuje, že sjednocení platformy účetního výkaznictví v rámci EU nebude úplně jednoduché. Z hlediska EU je třeba nalézt přijatelné řešení zejména ve vztahu ke dvěma oblastem:

- uplatnění možnosti oceňovat reálnou hodnotou veškerá finanční aktiva a finanční závazky se současným promítnutím změn reálné hodnoty do výsledku (tzv. full fair value option),
- zajišťovací účetnictví ve vztahu k zajištění deposit na portfoliové bázi.

V rámci novely IAS 39 zavedl IASB v prosinci 2003 pro účetní jednotky možnost, aby neodvolatelně označily jakékoliv finanční aktivum nebo finanční závazek při jejich vstupním uznání za položku, oceňovanou reálnou hodnotou, u níž budou zisky nebo ztráty vykazovány ve výsledovce („fair value option“). Fair value option byla zavedena především z toho důvodu, aby byla zjednodušena praktická aplikace IAS 39, a to zejména v těch situacích, kdy účetní jednotky nemohly předcházet neopodstatněné volatilitě vykazovaných výsledků v důsledku uplatnění dosavadního smíšeného modelu oceňování, který spočíval v tom, že některé finanční nástroje byly oceňovány v reálných hodnotách a jiné v pořizovacích cenách. Jednalo se zejména o problém souvisejících finančních aktiv a závazků, které byly vystaveny společným rizikům, resp. jejich vypořádání bylo vzájemně podmíněno.

Většina respondentů, kteří předkládali připomínky k Exposure Draftu z června 2002, na jehož základě k novele IAS 39 ve smyslu zavedení fair value option došlo, s nově koncipovaným přístupem souhlasila. Na druhou stranu se však především ze strany některých subjektů z bankovního a pojišťovacího sektoru vyskytly určité obavy z toho, že by fair value option mohla být uplatňována nevhodně a nekonzistentně. Tyto obavy vyplývaly zejména z toho, že by podniky mohly aplikovat fair value option v případě finančních aktiv nebo finančních závazků, jejichž reálnou hodnotu není možné ověřit. V takovém případě by ocenění těchto finančních aktiv a finančních závazků bylo subjektivní, a účetní jednotky by mohly stanovovat reálnou hodnotu způsobem, který by nepří-

měřeně ovlivnil vykazovaný zisk či ztrátu. Použití fair value option by dále mohlo rozkolísat vykazované hospodářské výsledky, pokud by účetní jednotka nepostupovala komplexně a uplatnila fair value option pouze na jednu část ekonomické pozice, tj. pokud by např. finanční aktivum bylo oceněno tímto modelem, zatímco související finanční závazek nikoliv. V neposlední řadě byla vyjadřována obava i z toho, že uplatněním fair value option v případě finančních závazků by účetní jednotky mohly vykazovat ve výsledovce rovněž zisky či ztráty vyplývající ze změn vyvolaných úrovní jejich vlastní platební schopnosti.

Na základě těchto připomínek vydal IASB v dubnu 2004 Exposure Draft novely IAS 39, který obsahuje návrh úprav fair value option v tom smyslu, že by došlo k omezení typů finančních aktiv a finančních závazků, v jejichž případě může být fair value option uplatněna. Navrhováno je i doplnění požadavku, aby fair value option mohla být používána pouze v případě finančních aktiv a finančních závazků, jejichž reálná hodnota je ověřitelná (v daném případě by se uplatňovaly striktnější testy než v případě požadavku, aby reálnou hodnotu bylo možné spolehlivě stanovit). Návrh novely IAS 39 dále obsahuje požadavek, aby související položky finančních aktiv a finančních závazků, které lze kompenzovat nebo jsou vystaveny souvisejícím rizikům, byly posuzovány stejným způsobem. Jinými slovy pokud účetní jednotka zařadí finanční aktivum mezi položky oceňované reálnou hodnotou, jejíž změny jsou vykazovány jako zisk či ztráta ve výsledovce, musí stejným způsobem přistupovat i k souvisejícímu finančnímu závazku (a naopak).

IASB rovněž zvažoval návrhy, aby z uplatnění fair value option byly vyloučeny buď všechny, nebo alespoň některé finanční závazky. Stále se totiž vyskytují obavy z toho, že jejím uplatněním by se účetní jednotky dostaly do pozice, kdy by vykazovaly zisk jako výsledek snížení své bonity u věřitelů v důsledku zhoršené platební schopnosti. Námitky k tomuto přístupu spo-

čivaly zejména v tom, že není vhodné ani užitečné, aby byly vykazovány nižší závazky jenom z toho důvodu, že má podnik finanční potíže v důsledku vysoké zadluženosti, a že by bylo obtížné vysvětlit uživatelům účetních závěrek důvody, proč je vykazován zisk, když se platební schopnost podniku zhoršuje. Navrhováno proto bylo vyloučit z ocenění reálnou hodnotou vlivy změn vyplývající z vlastních úvěrových rizik. IASB však považuje za správné ponechat IAS 39 v tomto směru v původním znění, a problém řešit povinností zveřejňovat další dodatečné informace v případě, že podnik uplatní fair value option v případě finančních závazků. Důvodem je skutečnost, že pokud je účetní závěrka sestavována na základě principu pokračujícího trvání podniku, věřitelská rizika a bonita podniku nutně ovlivňují hodnotu, na kterou bude druhá strana ochotna přistoupit v případě jejich vypořádání nebo jejich případného postoupení. Reálná hodnota závazků tedy podle přesvědčení IASB musí odrážet i věřitelská rizika, která se k tomuto závazku vztahují. Podnik totiž může realizovat změnu v reálné hodnotě závazku (včetně té části změny reálné hodnoty, která je přiřaditelná zohlednění očekávání věřitelů ve vztahu k vývoji úvěrových rizik na straně podniku jako dlužníka) např. tím, že dosáhne jejich promínutí nebo je převezme za nižší částku, resp. sjedná ve vztahu k těmto závazkům nějaký derivát. Dalším problémem je skutečnost, že změny v úvěrovém riziku bezprostředně ovlivňují tržní cenu finančních závazků a tedy i jejich reálnou hodnotu, a z praktického hlediska je v podstatě nemožné působení věřitelských rizik na změnu tržní ceny závazků vyloučit.

Výše zmíněný Exposure Draft, na základě kterého by mělo dojít k novelizaci IAS 39 ve smyslu úpravy fair value option, je doposud diskutován. Evropská komise věří, že řešení přijatelné pro všechny zúčastněné strany bude nalezeno nejpozději do konce letošního roku. Při svém rozhodování o uplatnění IAS 39 však v daném okamžiku musela vycházet ze stávajícího znění IAS 39.

V případě zajišťovacího účetnictví stávajícího znění IAS 39 podle mnohých evropských bank představuje problém z hlediska fungování

jejich systému řízení rizik. Zpochybňována je zejména skutečnost, zda IAS 39 dostatečně bere v úvahu způsob, jakým celá řada bank Evropy řídí aktiva a závazky zvláště v podmínkách pevných úrokových sazeb. Omezení IAS 39 pouze na případy zajištění peněžních toků nebo na zajištění reálné hodnoty a striktní požadavky na efektivnost těchto zajištění znemožňují zajištění jejich deposit na portfoliovém základě. IASB pod tlakem připomínek ze strany bank souhlasil s tím, že bude diskutovat s Evropskou bankovní federací jejich návrh nové metody zajištění, označované jako zajištění rozptěti úrokové míry. Evropská komise vychází z předpokladu, že řešení v té-

Evropská komise předložila Regulačnímu výboru pro účetnictví ke zvážení tři varianty řešení komplikované situace týkající se schválení IAS 39 v jeho novelizovaném znění:

- a) schválení a uložení povinnosti uplatnit v rámci EU IAS 39 bez některých kontroverzních ustanovení,
- b) vyloučení bank z působnosti nařízení o uplatnění IAS 39,
- c) odklad schválení IAS 39.

Regulační výbor pro účetnictví dospěl nakonec k závěru, že nejlepší cesta, jak se s danou situací vypořádat, je schválení IAS 39 se současným provedením úpravy tohoto standardu ve smyslu vyjmutí někte-

to otázce by mělo být nalezeno nejpozději v září roku 2005.

Výše zmíněné otázky byly rovněž předmětem rozsáhlých diskusí na úrovni Accounting Regulatory Committee (ARC) – Regulačního výboru pro účetnictví, což je poradní orgán Evropské komise, složený z představitelů členských států EU odpovědných za otázky účetnictví (za ČR je v ARC zastoupeno Ministerstvo financí ČR), v jehož čele stojí představitel Evropské komise. Regulační výbor pro účetnictví byl zřízen Evropskou komisí na základě požadavku obsaženého v článku 6 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. EC/1606/2002 ze dne 19. července 2002 o uplatňování mezinárodních účetních standardů, a jeho posláním je připravovat stanoviska k návrhům Evropské komise ohledně přejímání a uplatňování mezinárodních účetních standardů v rámci EU.

rych kontroverzních ustanovení. Z povinného uplatnění v rámci EU by byla vyloučena výlučně ta ustanovení, která umožňují společně aplikovat v plném rozsahu fair value option (vyloučena možnost obecného uplatnění fair value option v případě finančních závazků) a vyloučení ustanovení, která brání portfoliovému zajištění deposit.

Částečné uplatnění IAS 39 však vyvolává celou řadu legitimních otázek. Jednou z nich je právní základ takového rozhodnutí a jeho opodstatněnost. Nařízení č. EC/1606/2002, o uplatňování IAS totiž dává Evropské komisi právo rozhodnout buď o povinném uplatnění IAS vydaných IASB (čl. 2 Nařízení), nebo o tom, že daný standard nebude vůbec v rámci EU aplikován (čl. 3 odst. 1 Nařízení). Zůstává však pravdou, že standard může ve skutečnosti pokrývat celou řadu účetních

oblastí, které jsou v podstatě samostatné a na sobě nezávislé. Jsou to případy standardů, jejichž působnost je velmi široká, a pokud by Evropská komise musela schvalovat uplatnění těchto standardů jako nedělitelného celku, dostala by se do pozice, kdy by byla při svém rozhodování neopodstatněně vázána rozsahem působnosti stanoveným ze strany IASB. Představitelé Evropské komise se proto rozhodli přistoupit k tomu, že pokud bude standard pokrývat větší množství účetních oblastí, které jsou vzájemně oddělitelné a na sobě nezávislé, bude rozhodovat o jeho dílčím uplatnění. Pokud by však standard po provedeném vyškrtání nebo vydefinování jeho dílčích částí přestat dávat smysl, nemohla by být jeho dílčí aplikace zvažována. V případě full fair value option je vyloučení příslušných ustanovení možné, protože historicky tato možnost vůbec neexistovala a byla do IAS 39 doplněna až v prosinci 2003. Navíc z hlediska své podstaty se jedná o možnost volby daného přístupu, která je jednoznačně oddělitelná od závazné části standardu. V případě portfoliového zajištění deposit je zamýšlené vyloučení příslušných ustanovení motivováno snahou zachovat pro banky možnost zajištění jejich deposit na portfoliové bázi. Rovněž tato úprava nezpůsobuje, že by se ostatní ustanovení IAS 39 stala nefunkčními nebo nesmyslnými.

Důležitou otázkou rovněž zůstává, zda může účetní jednotka uplatnit IAS 39 v plném rozsahu tak, jak byl vydán IASB, aniž by se dostala do rozporu s komunitární legislativou EU. Zatímco v případě ustanovení týkajících se portfoliového zajištění deposit může účetní jednotka uplatnit IAS 39 ve znění vydaném IASB (vyškrtnutím příslušných ustanovení z IAS 39 nedojde k zákazu postupu podle úplného znění IAS 39, a účetní směrnice EU neobsahují žádná detailní pravidla pro zajišťovací účetnictví), situace ohledně full fair value option je komplikovanější. Účetní jednotka je totiž při svém postupu vázána čl. 42a Čtvrté směrnice EU (viz. novela 2001/65/EC), a proto může svá finanční aktiva a finanční závazky oceňovat reálnou hodnotou pouze v rozsahu, umožněném směrnicí. Toto omezení se týká především vlastních dluhů, které nelze oceňovat reálnou hodnotou.

Na základě stanoviska Regulativního výboru pro účetnictví lze proto s velkou pravděpodobností očekávat, že Evropská komise vydá v dohledné době Nařízení, na základě kterého bude vyžadovat uplatnění IAS 39 bez ustanovení týkajících se full fair value option (vyloučení možnosti obecně aplikovat fair value option v případě finančních závazků) a určitých ustanovení ohledně zajišťovacího účetnictví, a to všemi společnostmi, jejichž cenné pa-

píry jsou kotovány na regulovaných trzích od 1. ledna 2005.

Jako důsledek schválení IAS 39 dojde rovněž k novelizaci IAS 12, IAS 18, IAS 19, IAS 30, IAS 36 a IAS 37 a SIC 37 schválených pro potřeby EU Nařízením č. EC/1725/2003.

Je třeba rovněž upozornit na skutečnost, že jednotlivé členské státy EU budou mít možnost vyžadovat, aby ustanovení ohledně portfoliového zajištění deposit obsažená ve stávajícím znění IAS 39 byla účetními jednotkami povinně uplatňována, a to i nad rámec Nařízení Evropské komise. Na druhou stranu v těch členských státech EU, které této možnosti nevyužijí a uplatňování ustanovení ohledně portfoliového zajištění deposit nebudou vyžadovat, nebude účetním jednotkám nic bránit v tom, aby tato ustanovení uplatňovaly dobrovolně. Členské země EU ani účetní jednotky však nebudou mít možnost dobrovolného uplatnění ustanovení IAS 39 ohledně full fair value option. Teprve v okamžiku, kdy IASB upraví IAS 39 ohledně možnosti plného uplatnění reálné hodnoty tak, aby zohlednil obavy vyjádřené mimo jiné Evropskou centrální bankou a Basilejským výborem bankovních regulátorů, Komise bude novelizovat Nařízení tak, aby aplikaci ustanovení fair value option v rozsahu daném IAS 39 uložila jako povinnou.

Ing. Roman Sedláč

XBRL – elektronický jazyk pro finanční výkaznictví

V poslední době se stále častěji využívá ke zveřejňování ekonomických, finančních a obchodních informací internet. Je to naprosto logický důsledek technologického vývoje, který jednoznačně směřuje k elektronické výměně informací a jejich přímému softwarovému zpracování. V této souvislosti se můžeme setkat i se zkratkou XBRL. Ne každý si však pod těmito písmeny dokáže představit, o co se vlastně jedná. Pokusíme se tedy nalézt odpověď na některé otázky, které mo-

hou s tímto novým nástrojem souviset.

Zkratka XBRL znamená „eXtensible Business Reporting Language“. Jak už ze samotného názvu vyplývá, jedná se o jakýsi univerzální jazykový nebo lépe řečeno komunikační nástroj, který by měl umožnit předávání a výměnu ekonomických a obchodních informací, a usnadňovat jejich zpracování.

Ekonomické a obchodní informace přitom nejsou reprezentovány pouze údaji účetní závěrky, ale je

třeba je chápat v širším slova smyslu, tj. včetně ostatních finančních informací, nefinančních informací a údajů čerpaných z hlavní knihy, tedy přímo z účetnictví. V každém případě se však nemusí jednat o výlučně číselné údaje.

Myšlenka zavedení XBRL je přitom založena na předpokladu, že každý jednotlivý údaj má přidělenou vlastní identifikační sekvenci znaků, tedy jakousi identifikační jmenovku či značku (anglicky „tag“ – český ekvivalent tohoto výrazu se dopo-

Společnost KDP – DATEV, družstvo ve spolupráci s Právnickou fakultou MU v Brně a Komorou daňových poradců ČR otvírají další běh cyklu

Právní vzdělávání pro poradenství

Právní vzdělávání pro poradenství je zaměřeno na potřeby daňových poradců a je vhodné také pro jejich spolupracovníky a příslušníky obdobných profesí. Účast není vázána na členství v profesní komoře, proto se mohou přihlásit všichni zájemci o tuto oblast.

Vzdělávání absolvovalo v minulosti více než 1 000 daňových poradců. Cílem je doplnit posluchačům základy teoretického právního vzdělání a rozšířit jim znalosti využitelné v jejich praxi.

Všichni účastníci, kteří na závěr zpracují a obhájí písemnou práci, obdrží od pořadatelů osvědčení o absolvování vzdělání, které vydá právnická fakulta společně s pořadatelem.

Termín: zahájení v lednu 2005, ukončení nejpozději v prosinci 2006
Místo konání: Právnická fakulta MU v Brně, Veveří 70, 611 70 Brno
Přednášející: přední odborníci, interní a externí učitelé Právnické fakulty MU v Brně
Odbornou garanci převzal Doc. JUDr. Karel Marek, CSc, proděkan PrF.
Témata:
– teorie práva – občanské právo hmotné a procesní
– správní soudnictví – právní pojmy z daňových zákonů
– obchodní právo – obchodní soudnictví
– správní právo – pracovní právo a právo soc. zabezpečení
– trestní právo – **právo EU**

Cena: 15.990 Kč vč. DPH, tj. 888 Kč/školící den
14.490 Kč vč. DPH, snížená cena pro členy KDP ČR a KA ČR,
tj. 805 Kč/školící den
Cena zahrnuje 18 školících dnů a závěrečnou obhajobu včetně vydání osvědčení.

Organizační pokyny:

Vzdělávání je rozvrženo do tří bloků po 6ti seminárních dnech. Celkový počet vyučovacích hodin v běhu je 140. Školení probíhá zpravidla v pátek vždy od 9:00 do 16:00 hod.

Termíny budou postupně upřesňovány e-mailem. Vyplňte proto pečlivě přihlášku včetně kontaktní adresy. Po registraci přihlášky Vám bude zaslána faktura k úhradě celé ceny školení.

Přihlášky a dotazy vyřizuje Vratislav Mánek, 542 422 322, manek@kdpocr.cz.

Sídlo / Sitz:
Kozl 4
602 00 Brno
Česká republika / Tschechische Rep.
Pošta/Post:
P.O. Box 121, 657 21, Brno / CZ

IC: 26243890
DIČ: CZ26243890
Bankovní spojení / Bankverbindung:
KB Brno – venkov
č.ú. 27-5825840277/0100

Kontakt:
Tel: +420 731 178 541
E-mail: kdpdatev@kdpocr.cz
Internet: www.kdpdatev.cz

sud ani v praxi, ani v odborné literatuře neustálil). Důležitá je skutečnost, že „tag“ je pak následně čitelný počítačem.

Podstatu XBRL lze objasnit prostřednictvím jejího porovnání s jinými nástroji, se kterými se v počítačovém prostředí můžeme setkat. Jedním z nich je HTML (HyperText Markup Language), který představuje standardní způsob parametrizace dokumentů pro účely jejich zveřejnění na www stránkách (zkratka z World Wide Web) a prohlížení browserem (prohlížečem). HTML poskytuje uživateli soubor předdefinovaných „tagů“, které popisují a zároveň určují, jak se obsah dokumentu zobrazuje v prohlížeči (popisuje např. fonty a barvu písmen). HTML se však v podstatě vůbec nevěnuje obsahové náplni či smyslu textu. V tomto směru jde mnohem

dále XML (eXtensible Markup Language), který používá „tagy“ k identifikaci významu, obsahu a struktury dat.

XML je standardním jazykem, který vyvíjí a udržuje World Wide Web Consortium (W3C). XML nenahrazuje HTML. Je pouze doplňkovým formátem, který je nezávislý na platformě, z níž data vychází, a který na druhé straně umožňuje, aby výstupem ze zpracování bylo obrovské množství standardně strukturovaných dat. Zatímco HTML pracuje s fixními předdefinovanými „tagy“, XML svoje „tagy“ ani nedefinuje, ani nijak neomezuje jejich počet. XML pouze poskytuje „framework“, tedy jakýsi rámec či zásady pro definování tagů (označovaný výrazem „taxonomie“) a pro vztahy mezi nimi (označovaný jako „schema“).

XBRL je založen na bázi XML a zaměřuje se speciálně na problematiku vykazování ekonomických a obchodních informací. Ve schématu XBRL je definováno, jak vytvářet dokumenty XBRL a jaké zásady platí pro vypracování XBRL taxonomií. Uživatelům je poskytován soubor „tagů“, které umožňují identifikovat obchodní a ekonomické informace konzistentním způsobem. Důležitou vlastností XBRL je možnost uživatelů vytvářet své vlastní XBRL taxonomie, které definují a popisují zvláštní „tagy“ vytvořené speciálně pro dané prostředí a podmínky.

XBRL tak umožňuje, aby v rámci jednotlivých taxonomií každá položka ekonomických, resp. obchodních či finančních informací (obecně jakýkoliv údaj) získala jedinečný identifikační „tag“. Takovou položkou může být například čistý zisk za účetní období nebo účetní hodnota pohledávek k určitému datu, a nebo informace o použitých konsolidačních metodách či oceňovací koncept. Tyto identifikátory („tagy“) jsou však poměrně složité, protože musí pokrýt široké spektrum parametrů daného údaje, jako např. zda se jedná o peněžní údaj, procentní údaj, stavovou nebo časově vymezenou veličinu, vazbu na ostatní údaje apod.

XBRL je formát, který umožňuje výměnu a sdílení informací mezi jednotlivými softwarovými aplikacemi. Každá aplikace proto může uchovávat data v podobě, která je z jejího hlediska optimální, a exportovat či importovat tato data v jednotném formátu XBRL, což umožňuje vzájemnou komunikaci mezi různorodými aplikacemi. V některých aplikacích jsou například informace uchovávány ve tvaru numerické tabulky, protože jsou využívány v relačních databázích, zatímco v jiných aplikacích může informace určená pro přenos s využitím XBRL sestávat ze standardního textového dokumentu. S tím vším by si měl XBRL umět poradit, protože není vázán na žádnou konkrétní datovou architekturu.

Zavedení XBRL „tagů“ umožňuje automatizovanou správu obchodních informací prostřednictvím počítačového software, a eliminuje současně pracné a nákladné procesy manuálního opakovaného vkládání

a porovnávání. Počítače tedy mohou zpracovávat „XBRL data“ inteligentně. Mohou totiž rozpoznat informaci v XBRL dokumentu, vybrat ji, analyzovat, uložit, vyměňovat ji s jinými počítači či aplikacemi a prezentovat ji automaticky v nejrůznějších podobách optimálních pro jednotlivé uživatele. XBRL tak rozsáhlým způsobem zvyšuje rychlost nakládání s finančními informacemi, snižuje chybovost způsobenou jejich opětovným pořizováním a zajišťuje automatickou kontrolu informací. Dalším významným přínosem XBRL je skutečnost, že pomáhá identifikovat data, která jsou skutečně obdobného charakteru, a odlišuje informace, které nejsou srovnatelné.

Z hlediska vztahu XBRL a účetních standardů platí, že XBRL ne-

může a ani nemá ambice vyvolávat změny účetních standardů. Je jennom jazykem, který je určen pro předávání informací, a jeho smyslem je přesně zobrazovat data vykazovaná v podmínkách odlišných standardů a prostředí (a to jak počítačových, tak ekonomických). Nesmí je však v žádném případě měnit nebo jakkoliv upravovat, a proto pracuje s těmito informacemi ve struktuře a kvalitě, v jaké byly v podmínkách daných účetních standardů vytvořeny.

XBRL vyvíjí mezinárodní nezávislé konsorcium významných podniků, organizací a státních institucí. Patří mezi ně představitelé účetní a auditorské profese, softwarové firmy, poradenské, profesní a neziskové organizace, regulátoři kapitálové-

ho trhu, finanční instituce a informační agentury, státní orgány, ministerstva apod. Významným členem tohoto konsorcia je i IASB (Rada pro mezinárodní účetní standardy), která vydává International Financial Reporting Standards (Mezinárodní standardy účetního výkaznictví). IASB v současné době pracuje na vývoji taxonomie, která odpovídá podmínkám IFRS. Na tuto IFRS taxonomii by pak měly navázat jednotlivé země vypracováním národních pravidel, která rozpracují tuto taxonomii takovým způsobem, aby odrážela konkrétní podmínky implementace IFRS v daném prostředí.

Ing. Roman Sedlák

recenze

Milan Skála: Stavby, byty, nebytové prostory v novém zákoně o DPH

Na trhu se objevuje ojedinělá kniha autora PhDr. Milana Skály, Stavby, byty, nebytové prostory a pozemky v novém zákoně o dani z přidané hodnoty (2004) vydávaná v nakladatelství ASPI. Už sám autor je zárukou kvality, neboť se na problematiku nemovitostí dlouhodobě specializuje. V recenzích se často píše, že kniha vyplňuje mezeru na trhu, ale tato kniha žádnou mezeru nevyplňuje, protože nic podobného na našem trhu neexistuje. Autor se vydává jako průzkumník na nezmapovaný terén, a snaží se nalézt řešení u problémů, nad kterými při tvorbě zákona nikdo nepřemýšlel.

Při řešení popisované problematiky nelze vystačit pouze se znalostí českého zákona o dani z přidané hodnoty, ale je třeba vycházet i ze souvisejících zákonů, jako je občanský zákoník, zákon o vlastnictví bytů, stavební zákon a řada dalších včetně judikatury, která se k nim vztahuje. S touto znalostí si ovšem nevystačíme, protože po vstupu České republiky do Evropské unie

musíme ještě přibrat znalost šesté direktivy a judikáty Evropského soudního dvora.

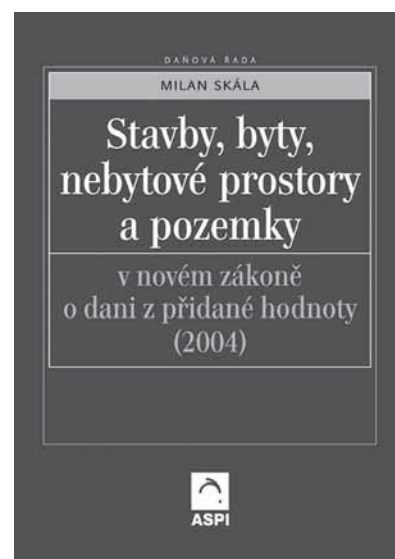
A tak, jak sám autor píše, jsou daňové subjekty postaveny do zvláštní situace: v každodenní praxi musí vykládat odborně nekvalitní zákon o dani z přidané hodnoty s vazbou na celkem rozsáhlé a složité úpravy staveb a pozemků v českém právním řádu, ale vždy v souladu se zásadami práva Evropského společenství.

Kniha popisuje většinu známých úskalí z této oblasti, ať je to již zjištění co je to podlahová plocha, až po zdanění přípojek k domům.

Každý, kdo přichází v daňové oblasti do styku s nemovitostí, bude mít od této chvíle lehčí život, a tak asi ani nelze vymezit okruh osob pro které je tato kniha určena, ale pokud začneme u majitelů domů, tak se přes účetní, advokáty, auditory dostaneme k daňovým poradcům, a to jsme určité ještě na nějaký okruh osob zapoměli.

Ing. Jan Rambousek

*Publikaci vydalo nakladatelství
ASPI Publishing, U Nákladového
nádraží 6, Praha 3
148 stran, 250 Kč, brož.,
tel.: 246 040 400, fax: 246 040 401,
email: obchod@aspi.cz,
<http://www.aspi.cz>*

O povinnosti vést účetnictví

Podnikatelé a také některé další osoby jsou povinni vést účetnictví podle zákona o účetnictví. Povinnosti vést řádné a věcně správné účetnictví, a to způsobem zaručujícím trvalost účetních záznamů se nelze zprostit. Povinnost řádného vedení účetnictví obsahuje též povinnost doložit všechny účetní skutečnosti řádnými účetními doklady nebo je dokázat způsobem uvedeným v projekčně programové dokumentaci. V této souvislosti lze poukázat na závěry starší judikatury, jež byla vůči nedostatkům statutárních orgánů při vedení obchodních společností velmi tvrdá. Prvorepublikový Nejvyšší soud ČR dovedl v konkrétní trestní věci dokonce, že pokud někdo na sebe vezme funkci člena představenstva, nemůže se zbavit své odpovědnosti za nedostatky v účetnictví tím, že svými znalostmi na výkon funkce nestačí. V jiné trestní věci zaujal dokonce názor, že již v tom je nedbalost, vezme-li někdo na sebe funkci člena dozorčí rady, ač ví, že jej nebude moci zastávat, neb na to svými znalostmi nestačí, přičemž pokud takovýto funkcionář sezná, že na svoji funkci svými znalostmi nestačí, má rezignovat a nesetrvávat v dotčené funkci. Účetní jednotka - fyzická osoba nemá statutární orgán. Tudíž zanedbá-li potřebnou kontrolu osob(y) pověřené vedením účetnictví, pak musí počítat s možnými důsledky této nedbalosti. Celý příspěvek JUDr. Tomáše Dvořáka z právnické fakulty ZČU Plzeň, převzatý z časopisu Účetnictví v praxi, najdete v e-příloze Auditor č. 9/2004 na www.kacr.cz v uzavřené části pro auditory, přístupné pod uživatelským jménem a heslem.

Chyby a omyly

S blížícím se koncem kalendářního roku probíhají přípravy zpracování účetních závěrek. Článek auditora a daňového poradce Jana Ambrože, převzatý z časopisu Účetnictví v praxi, který zveřejňujeme v e-příloze č. 9, upozorňuje na některé významné okruhy účetnictví, v nichž se opakovaně objevují nepřesnosti, které způsobují na jedné straně zkresení účetní závěrky, ale mohou také ovlivnit i základ daně z příjmů právnických osob. **-av-**

zaznamenalí jsme – v e-příloze Auditor č. 9/2004

Kontroly proniknou do obcí

Posvítí si Nejvyšší kontrolní úřad na hospodaření krajů, obcí, zdravotních pojišťoven, fondů i České národní banky? Pokud projde parlamentem chystaný návrh na změnu Ústavy, pak k tomu brzy dojde. Více v článku převzatém z tisku, který najdete v e-příloze Auditor č. 9/2004.

Peníze unie mohou zadlužit obce

Ministerstva dosud nevědí, zda cesta, kterou chtějí rozdělovat evropské peníze, není špatná. Česko si sice před vstupem do EU vymohlo 2,63 miliardy eur z evropských fondů, pro firmy, obce či města by však milionová pomoc z Bruselu mohla v důsledku znamenat zadlužení. Ani půl roku poté, co lze peníze z fondů čerpat, totiž neexistuje zá-

ruka, že pravidla, která pro vyplacení peněz nastavila jednotlivá ministerstva, odpovídají přesně nárokům bruselských úředníků.

Audit, který má říci, zda jsou přijaté projekty postaveny správně a zda je správná i kontrola, jak s přidělenými penězi nakládat, bude hotov až v listopadu. Bez něj existuje vysoké riziko, že se peníze ze strukturálních fondů a z fondu kohezního nakonec budou vracet. Více k tomuto tématu najdete v e-příloze č. 9.

Vysočina podpoří obce, které kontrolu hospodaření svěří auditorům

Vysočina chce snížit počet obcí, jež žádají o kontrolu svého hospodaření kraj. Každá samospráva, která prověrku zadá soukromému auditorovi, by proto od kraje mohla dostat příspě-

vek, řekl novinářům hejtman František Dohnal. Bližší informace najdete v e-příloze.

Výbory - nepovinné, leč nezastupitelné

Žádný zákon v ČR akciovým společenstvem nenařizuje zřízovat výbory, které by dohlížely na audit, jmenování a odměňování. Nicméně ten, kdo toto doporučení nedodrží, nemůže nikdy tvrdit, že řídí společnost dobře. Primárním úkolem těchto výborů je nejen zajistit informovanost pro akcionáře, ale také zabezpečit, aby výkonní členové správních orgánů neohrožovali nepřístupným a nekalým způsobem zájmy akcionářů a dalších zúčastněných stran. Více k tomu si přečtete v článku převzatém z tisku na webových stránkách Komory auditorů v e-příloze Auditor č. 9/2004. **-av-**

AUDITOR, číslo 9, 2004, ročník XI, povolení MK ČR 6934, ISSN 1210-9096

Vydává: Komora auditorů České republiky, IČ 70901473.

Redakční rada: předsedkyně: prof. Ing. Libuše Müllerová, CSc., členové: Ing. Eva Fišerová, Ing. Karel Hampl, Ing. Marie Kučerová, prof. Ing. Vladimír Pilný, CSc., Ing. Irena Pittermannová, Ing. Eva Rokosová, Alena Valešová.

Redaktor: Jaromír Dočkal, tel: 251 119 210, fax: 251 119 211, e-mail: dockal@ddpress.cz

Adresa redakce: Komora auditorů České republiky, Opletalova 55, 110 00 Praha 1, tel.: 224 212 670, 224 222 178, fax: 224 211 905, e-mail: kacr@kacr.cz.

Příjem inzerce, sazba, distribuce: Infomedia, spol. s r.o., Hráského 15, 148 00 Praha 4, tel.: 271 911 131, fax: 271 911 128, e-mail: infomedia@infomedia.cz

Tisk: Wendy, s.r.o., Mělník, tel.: tel.: 315 625 115.

Cena: 75 Kč (pro členy KA ČR zdarma). Vychází 10x ročně. Toto číslo vyšlo 24. 11. 2004.

© KA ČR. Všechna práva vyhrazena.